

ANITA KONTREC

KREISVERKEHR | KRUŽNI TOK | ROUNDABOUT

ANITA KONTREC

KREISVERKEHR | KRUŽNI TOK | ROUNDABOUT

HRVATSKO
DRUŠTVO
LIKOVNIH
UMJETNIKA

Zagreb, 2016.

Nakladnik / Publisher Hrvatsko društvo likovnih umjetnika / Croatian Association of Fine Artists,
Trg žrtava fašizma 16, 10 000 Zagreb, hdlu@hdlu.hr, www.hdlu.hr | **Za nakladnika / For the publisher**
dr. sc. Josip Zanki, predsjednik / president | **Upravni odbor HDLU / Executive board of HDLU** Josip
Zanki (predsjednik / president), Tomislav Buntak (dopredsjednik / vicepresident), Fedor Vučemilović
(dopredsjednik / vicepresident), Ida Blažičko, Ivan Fijolić, Monika Meglić, Melinda Šefčić |
Ravnateljica / Director Ivana Andabaka | **Umjetnički savjet Galerija / Artistic board of Galleries**
Tomislav Buntak, Suzana Marjančić, Koraljka Kovač Dugandžić, Branka Benčić, Ivan Fijolić,
Josip Zanki, Ivica Župan

Urednici / Editors Anita Kontrec, Ante Rašić

Predgovor monografije / Preface Iva Körbler

Intervju / Interview Iva Körbler, Anita Kontrec

Autori tekstova / Authors of texts Peter Lodermeyer, Andelko Hundic,
Gerhard Kolberg, Aleksandar Flaker, Thomas E. Schultze, Jurgen Kisters, Anita Kontrec

Dokumentacija / Documentation Anita Kontrec

Lektura i korektura hrvatskog teksta / Croatian language proofreading Mírna Vidić

Prijevod na engleski jezik i lektura / English translation and proofreading Anita Kontrec,
Boris Anić, Candace Goodrich

Prijevod na njemački jezik / German translation Matija Kontrec-Goedecke, Mladen Šipek,
Antonela Rajić, Gaby Reucher

Grafičko oblikovanje / Design Ante Rašić / Studio Rašić

Fotografije likovnog postava / Photographs of the exhibition set up Damir Fabijanić

Fotografije / Photographs Damir Fabijanić, Juraj Vuglač, Stephan Goedecke,
Friedrich Rosenstiel, arhiva Anite Kontrec

Video Intervju / Video Interview Dalibor Jelavić

Priprema za tisk / Pre-press Ankica Penava Pejčinović / Studio Rašić

Tisk / Printed by Printera Grupa d.o.o., Sveta Nedelja

Naklada / Copies 1000

Copyright © Anita Kontrec & HDLU, Zagreb, Hrvatska, 2016

ISBN 978-953-8098-11-6

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu
pod brojem 000943047 / A CIP catalogue record for this book is available from the National
and University Library in Zagreb under 000943047

Uz podršku / Supported by

Izložba i monografija realizirane su uz novčanu potporu Gradske uredi za obrazovanje, kulturu
i sport Grada Zagreba, Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Goethe Instituta u Zagrebu i
Veleposlanstva Savezne Republike Njemačke u Zagrebu / The exhibition and monography have
been generously supported by funding from the City Office for Education, Culture and Sports
Zagreb, Ministry of Culture of the Republic of Croatia, Goethe Institut and The Embassy of the
Federal Republic of Germany in Zagreb.

Napomena urednika / Editorial note

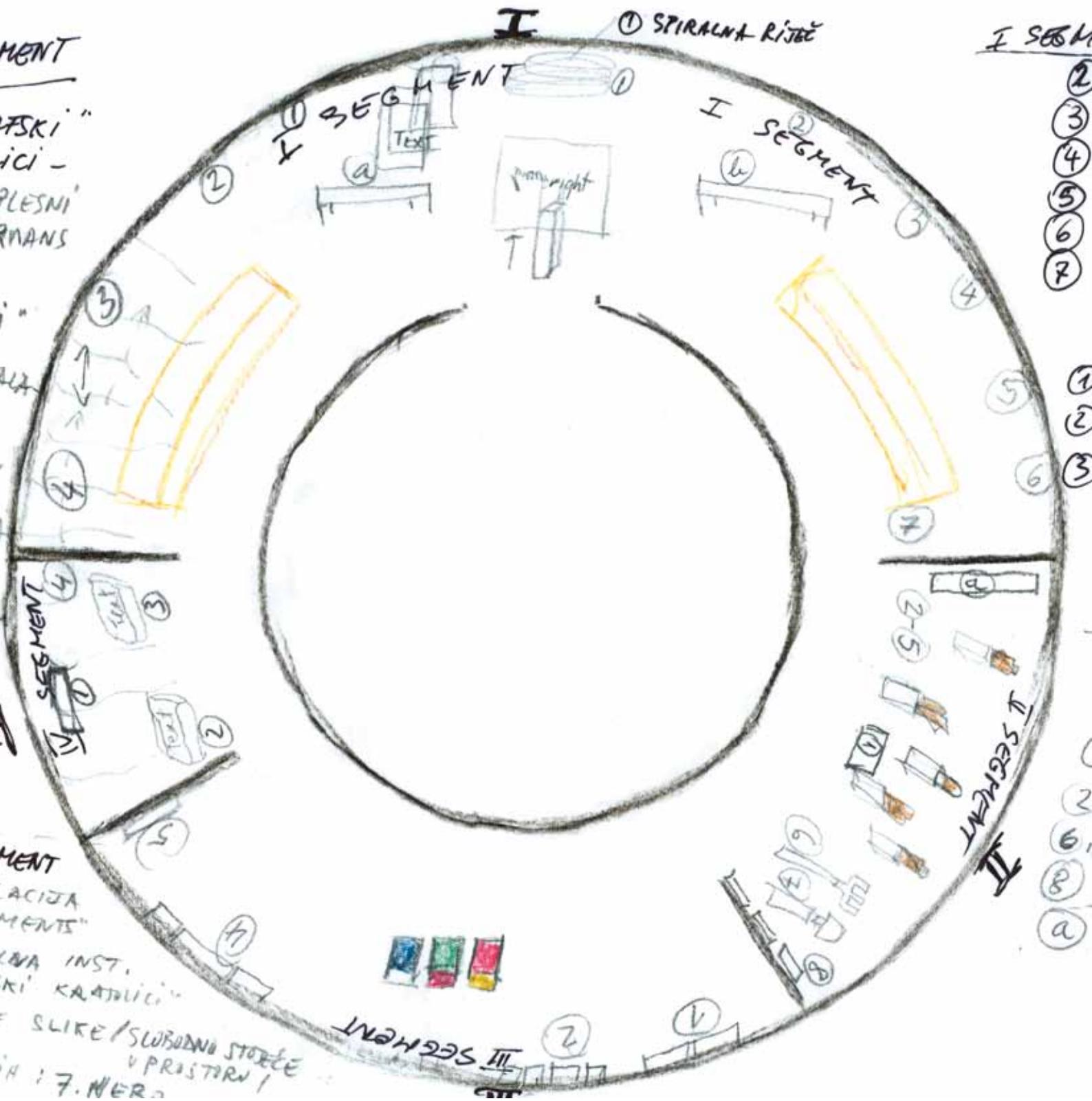
Tekstovi pojedinih autora u prvom dijelu monografije navedeni su u skraćenom obliku, osobito u
njemačkom i engleskom prijevodu. Legende radova i fotografija u Dokumentaciji navedene su na
hrvatskom i engleskom jeziku. / The texts by various authors that are presented in the first part of the
monograph are given in shortened form, particularly in the German and English translations. The
captions for the works and photographs in the Documentation are given in Croatian and English.

Veleposlanstvo
Savezne Republike Njemačke
u Zagrebu

IV SEG
"KALIGRA
KRAJOC
① DVD -
PERFOR
②, ③ -
"JASTUC
④ - INSTA
CITA -
PRISI SA
STRIPA ;
PREKLADA
SF S
I SEGMENT
TOM
III SEC
① INSTAL
"ELE
② 8-DJE
"RAJS
③ VRTNE
④ TRIPPI

ANITA KONTR=E

SADRŽAJ

Tekstura sjećanja - zrcalne slike	10
IVA KÖRBLER	
I. KRUŽNI TOK	
1. Oblici sjećanja	26
2. Gradovi i snovi	66
3. Boja, energija, svjetlost – dodiri slikarstva i kiparstva	116
4. Kaligrafski krajolici	148
II. INTERVJU	
I TU I TAMO – o životu na relaciji Zagreb – Köln	166
III. DOKUMENTACIJA	
Životopis, izložbe, bibliografija	182
	212

INHALT

CONTENTS

Textur der Erinnerung – Spiegelbilder 10
IVA KÖRBLER

I. KREISVERKEHR

1. Formen der Erinnerung	26
2. Städte und Träume	66
3. Farbe, Energie, Licht – Berührungspunkte von Malerei und Skulptur	116
4. Kalligraphische Landschaften	148

II. INTERVIEW

- HIER UND AUCH DORT – das Leben zwischen Zagreb und Köln

166

III. DOKUMENTATION

- Lebenslauf, Ausstellungen, Bibliographie

182

212

The Texture of Memory – Mirror Images 10
IVA KÖRBLER

I. ROUNDABOUT

1. Shapes of Memory	26
2. Cities and Dreams	66
3. Colour, Energy, Light – The touching Point of Painting and Sculpture	116
4. Calligraphic Landscapes	148

II. INTERVIEW

- BOTH HERE AND THERE – Life and Work between Zagreb and Cologne

166

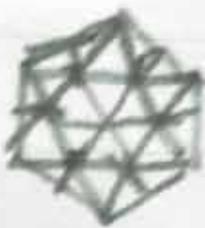
III. DOCUMENTATION

- Biography, Exhibitions, Bibliography

182

212

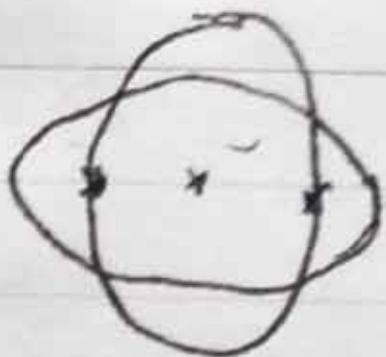
• it's all types.

• ingangs schijfjes worden gebruikt
• voorstort een groot aantal achter elkaar tot één

• afzonderlijke kloppen worden gebruikt

• stommel =

• eerste en laatste kloppen kunnen niet direct
vervolglijkm missen en de achtergrond:

• tweede kloppen if) stommel vallen in een van

Tekstura sjećanja – zrcalne slike

IVA KÖRBLER

I. Oblici sjećanja – “Umjetnost prije umjetnosti”

Još od sredine sedamdesetih godina 20. stoljeća umjetnica Anita Kontrec u kontinuitetu radi zapise, ne samo u formi klasičnog teksta ili dnevnika već rečenice, misli i citate dodaje fotografijama, skicama i crtežima, ali se igra i s fotokopijama zapisa i autoportreta. To je začetak njezinog slojevitog pristupa umjetničkom izražavanju, gdje se spaja vidljivo i nevidljivo značenje, konkretno i metaforičko – simboličko. U tom ranom periodu Anita Kontrec svojim radovima ne pristupa kao umjetničkim

Autoportreti, 1972-76. /
Self-portraits, 1972-76

djelima ili akcijama, već kao *prirodnom produžetku misaonih procesa*, iako ti zapisi načinom prezentacije već tada nose značajke *Fluxusa*. Ona, naime, ne radi razliku između života i umjetničkog djelovanja, već se služi intermedijalnošću na način kako ju je umjetnik Dick Higgins definirao 1966. godine: “Ona znači slobodno korištenje svih umjetničkih disciplina u oblikovanju određene umjetničke ideje... Ako je u pitanju sinteza, *Fluxus* traži pomirenje vječitog antagonizma između umjetnosti i života”.¹

Na hrvatskoj umjetničkoj sceni konceptualne tendencije srodnog načina razmišljanja mogu se prepoznati u zapisima, bilježnicama i crnim pločama istaknutog umjetnika Dimitrija Bašičevića Mangelosa, jednog od rodonačelnika konceptualne umjetnosti u Hrvatskoj. Međutim, za razliku od djela Anite Kontrec, Mangelosova su djela mnogo bliža tradiciji dadaističkih objekata, ali jednakom tako u sebi često nose poetsko-filozofsko-ontološki sloj koji nije isključivo vezan uz negaciju egzistencije i smisla umjetnosti, već nas upućuje prema filozofiji umjetnosti, pitanju opstanka estetike, kao i unutarnjeg umjetnikovog razloga umjetničkog stvaranja. Taj isti sloj možemo pratiti i u ranim radovima Anite Kontrec.

Textur der Erinnerung – Spiegelbilder

IVA KÖRBLER

The Texture of Memory – Mirror Images

IVA KÖRBLER

I. Formen der Erinnerung – “Die Kunst vor der Kunst”

Schon seit Mitte der siebziger Jahre des 20. Jahrhunderts macht Anita Kontrec kontinuierlich Notizen, nicht nur in Form von Texten oder als Tagebuch; vielmehr ergänzt sie Fotos, Skizzen und Zeichnungen mit Sätzen, Gedanken und Zitaten. Gleichzeitig spielt sie auch mit Fotokopien, Aufzeichnungen und Selbstporträts. Dies ist der Keim ihrer vielschichtigen Herangehensweise an den künstlerischen Ausdruck, wo sich die sichtbare mit der unsichtbaren Bedeutung, das Konkrete mit dem Metaphorischen/Symbolischen verbindet. In dieser frühen Phase fasst Anita Kontrec ihre Arbeiten nicht als Kunstwerke oder künstlerische Aktionen auf, sondern als natürliche Verlängerung der Gedankenprozesse, obgleich diese Aufzeichnungen nach ihrer Darstellungsart damals schon Merkmale der *Fluxus*-Bewegung trugen. Sie macht nämlich keinen Unterschied zwischen dem Leben und dem künstlerischen Wirken, sondern bedient sich der Intermedialität auf dieselbe Art und Weise, wie sie 1966 vom Künstler Dick Higgins definiert wurde: „Sie bedeutet die freie Nutzung aller künstlerischen Disziplinen bei der Bildung einer bestimmten künstlerischen Idee. ... Wenn es um die Synthese geht, bedeutet *Fluxus* die Versöhnung des ewigen Antagonismus zwischen Kunst und Leben“.¹

In der kroatischen Kunstszenen sind konzeptuelle Tendenzen einer verwandten Denkweise in den Aufzeichnungen, Notizbüchern und schwarzen Tafeln des prominenten Künstlers Dimitrije Bašičević Mangelos erkennbar, einem der Altväter der Konzeptkunst in Kroatien. Doch im Unterschied zum Werk von Anita Kontrec liegen die Werke Mangelos' viel näher an der Tradition der dadaistischen Objekte, tragen aber ebenso häufig eine poetische, philosophische und ontologische Schicht in sich, die nicht ausschließlich mit der Verneinung des Bestehens und des Sinns der Kunst zusammenhängt, sondern uns auf die Philosophie der Kunst, die Frage des Fortbestands der Ästhetik und auf den inneren Beweggrund für das künstlerische Schaffen verweist. Dieselbe Sicht lässt sich auch in den frühen Arbeiten von Anita Kontrec mitverfolgen.

Anita Kontrec fühlte intuitiv die Zeit der Neuerungen in der kroatischen Kunst der siebziger und zu Beginn der achtziger Jahre. So arbeitete sie Mitte der achtziger Jahre in Rovinj an einer „*Entwicklung der Landschaft*“, indem sie die Landschaft und Steine in Krepppapier und Zellophan einwickelte. Eine ähnliche Aktion wiederholte sie im Jahr 2015 auf Palagruža, der am südlichsten gelegenen kroatischen Insel, im Rahmen der künstlerischen Aktion „*Kunst auf Leuchttürmen*“. Die Aktion „*Unterlagenverbrennung*“ fand im Jahr 2008 in Köln statt. Sie sammelte viele Unterlagen, die sich auf administrativen Aspekt ihres Lebens und Arbeit in Kroatien und in Deutschland bezog, brachte sie an das Ufer des Rheins, machte dort ein Lagerfeuer und verbrannte alle Dokumenten, deren Asche anschließend vom Wind in den Fluss getragen wurde. Das Wasser als das alles davontragende und reinigende Naturelement ist verbunden mit

I. The Shapes of Memory – “Art before Art”

Ever since the 1970s the artist Anita Kontrec has continually kept records, not only in the form of a classic piece of text or a diary, but also adding sentences, thoughts and quotes to photographs, sketches and drawings, and she has played with the photocopies of records and self-portraits. That is the beginning of her complex approach to artistic expression, where the visible and the invisible, concrete and metaphorical / symbolic meanings meet. In this early period, Anita Kontrec does not treat her work as works of art or actions, but rather as a natural extension of thought processes, even though these records in the manner of their representation already bear the features of the *Fluxus* movement. She, to be exact, does not make a distinction between life and an artist's work, but she uses intermediality the way the artist Dick Higgins defined it in 1966: “it means free usage of all art disciplines when articulating a certain artistic idea... When talking about synthesis, *Fluxus* aims to reconcile the eternal antagonism between art and life.”¹

On the Croatian artistic scene the conceptual tendencies of similar ways of thinking can be found in the records, notebooks and black boards of the distinguished artist Dimitrije Bašičević Mangelos, one of the founders of conceptual art in Croatia. However, unlike the work of Anita Kontrec, Mangelos' artwork is much closer to the tradition of the Dadaist objects, which at the same time often carries a poetic-philosophical-ontological component which does not exclusively relate to the negation of existence and the purpose of art, but rather, it directs us to the philosophy of art, to the question of the survival of aesthetics, as well as to the artist's intrinsic drive for artistic creation. This very same component may be traced in the early work of Anita Kontrec.

Anita Kontrec intuitively sensed the period of innovations in the Croatian art of the seventies and early eighties, so she conducted several artistic actions, including one „*Zamatanje krajolika*“ (Wrapping up a Landscape) in the mid-eighties in Rovinj, when she wrapped landscape and rocks in crepe paper and cellophane. She repeated a similar action in 2015 on Palagruža, the southernmost Croatian island, as part of the artistic action „*Umjetnost na svjetionicima*“ (Art at Lighthouses). The action „*Spaljivanje dokumentacije*“ (The Burning of Documentation) took place in Cologne in 2008. She collected many documents related to the administrative aspect of her life and work in Croatia and Germany, took the lot to the Rhine river, built a fireplace there and set fire to the documentation, whose ashes were then carried by the wind into the river. Water, as a natural element that takes everything with it and which purifies, is connected with the energies of the earth, fire and air, all of which intensify the notion of regeneration.

Anita Kontrec intuitivno je osjećala period inovacija u hrvatskoj umjetnosti sedamdesetih i početkom osamdesetih godina, pa je tako sredinom osamdesetih u Rovinju radila i nekoliko umjetničkih akcija, kao i jedno "Zamatanje krajolika", kada je krajolik i kamenje zamatala krep-papirom i celofanom. Sličnu je akciju ponovila 2015. godine na Palagruži, najjužnijem hrvatskom otoku, u okviru umjetničke akcije "Umjetnost na svjetionicima". Akciju "Spaljivanje dokumentacije" izvela je u Kölnu 2008. godine kada je sakupila brojne dokumente o svom životu i radu u Hrvatskoj i Njemačkoj i odnijela ih na rijeku Rajnu. Tamo je napravila ognjište i zapalila dokumentaciju čiji je pepeo vjetar nosio u rijeku. Voda kao prirodni element koji sve odnosi i pročišćava povezana je s energijama zemlje, vatre i zraka, koje potenciraju temu regeneracije.

U tom razdoblju Anita Kontrec eksperimentirala je i s videoperformansima, od kojih je zanimljiv onaj u *Bazilici Svetoga groba* u Jeruzalemu, gdje je snimala ljude kako ulaze u Isusov grob, ali stoje u povorkama i ne dižu pogled prema gore, odnosno, prema kupoli koja je izvor svjetla. Za to vrijeme umjetnica je plesala pored njih u plavoj haljini, obasjana svjetlošću koja probija kroz kupolu. Poruka tog videorada bila je da

Ijudi traže svjetlost u mraku, a ne vide ju iznad i oko sebe niti – metaforički – ne dižu pogled prema nebu.

Od niza tzv. "umjetničkih tekica" koje je autorica ispisivala u tom ranom periodu sačuvana je jedna koja ima posebno značenje jer je spašena u zadnji trenutak od požara u njezinom stanu u Zagrebu 1987. godine. Ta "tekica" uz sasvim osobne, intimne zapise, sadržava skice i rane predloške mnogih kasnijih radova i koncepta. Zanimljivo je, međutim, kako umjetnica već tada ne inzistira na hermetično-intelektualnom konceptu radova, već se intenzivno bavi temom svjetlosti, očuvanja duše, izlaska iz sivila i mraka svakodnevice, ali i temom ljubavi. Ne može se površno reći kako teži onostranom, već se u tim radovima – koji su nadahnuti različitim europskim i svjetskim pjesnicima i književnicima – već tada nazire autoričina potreba da napravi sintezu svih razina emotivno-mentalno-duševnog horizonta i osobnih iskustava.

Piše također i konkretnu poeziju, ali i tzv. "pjesme za plesanje"; od riječi radi oblike, igra se skrivenim značenjima, leksigramima i anagramima, beskonačnim ponavljanjem riječi prema principu mantre, ritmom i glazbom u riječima i stihovima "kao da riječi plešu" traži dublji smisao svega što je na prvi pogled jasno i u kulturološkom kodu zapisano kao fiksno, jednodimenzionalno značenje. Pri tome nas podsjeća da

den Energien der Erde, des Feuers und der Luft, die das Thema der Regeneration potenzieren.

In dieser Zeit experimentierte Anita Kontrec mit Video-Performances; darunter ist jene Performance am Grab Jesu in der Grabeskirche in Jerusalem herzuheben, wo sie Videoaufnahmen von Menschen machte, die das Grab betraten, aber in Prozessionszügen stehen und den Blick nicht nach oben richten, beziehungsweise zur Kuppel hin, die eine Quelle des Lichts ist. Zur gleichen Zeit tanzte die Künstlerin in einem blauen Kleid neben ihnen, erhellt durch das Licht, das durch die Kuppel drang. Die Botschaft dieser Video-Arbeit war, dass Menschen nach dem Licht im Dunkel suchen, es aber über ihnen und um sie herum nicht sehen und – metaphorisch – den Blick nicht zum Himmel richten. Aus der Reihe der sogenannten „Tekice“ („Künstler-Heftchen“), die die Künstlerin in dieser frühen Zeit mit Text füllte, ist eines erhalten, dem eine besondere Bedeutung zukommt, weil es im letzten Moment aus einem Brand in ihrer Wohnung in Zagreb im Jahr 1987 gerettet wurde. Dieses „Heftchen“ enthält neben ganz persönlichen und intimen Aufzeichnungen auch Skizzen und frühe Vorlagen späterer Arbeiten und Konzepte. Es ist bemerkenswert, dass die Künstlerin bereits damals nicht auf einem hermetischen intellektuellen Konzept der Arbeiten bestand, sondern sich intensiv mit den Themen des Lichts,

In this period, Anita Kontrec also experimented with video-performances, of which there is an interesting one done at the site of Jesus' grave in the Church of the Holy Sepulchre in Jerusalem, where she filmed people entering the tomb, but standing in lines, keeping their eyes to the ground rather than lifting their heads towards the dome, which is the source of light. At the same moment the artist danced next to them in a blue dress, illuminated with the light that pierced through the dome. The message of this filmed work of art was that while people searched for light in the darkness, they did not see it above and around them and neither did they – metaphorically – lift their gaze towards the sky.

From the series of the so-called “little artistic notebooks” in which the author jotted things down in this early period, one with a special meaning has been preserved because it was saved at the last moment from a fire in her apartment in Zagreb in 1987. This “little notebook”, besides the quite personal, intimate records, also contains some sketches and early templates for many of her later works and concepts. It is interesting to note, however, that the artist already at that time did not insist on a hermetic-intellectual concept of her works, but was intensely dealing with the subject of light, preservation of the soul, getting out from the greyness and darkness of the everyday, as well

der Erhaltung der Seele, dem Austritt aus dem Grau und Dunkel des Alltags, aber auch mit dem Thema der Liebe befasste. Es kann nicht oberflächlich gesagt werden, dass sie zum Transzendentalen neigte; vielmehr war in diesen Arbeiten – die von verschiedenen Dichtern und Schriftstellern aus Europa und der ganzen Welt inspiriert sind – bereits damals das Bedürfnis der Autorin erkennbar, eine Synthese aller Ebenen ihres gefühlsmäßigen und geistigen Horizonts und der persönlichen Erfahrungen zu schaffen.

Sie schreibt auch Konkrete Poesie, aber auch sogenannte „Tanzgedichte“, sie bildet Formen aus Wörtern, spielt mit versteckten Bedeutungen, mit Lexigrammen und Anagrammen, mit der endlosen Wiederholung von Wörtern, dem Grundsatz des Mantra folgend, mit dem Rhythmus und der Musik in Worten und Versen, „als ob die Worte tanzten“. Sie sucht einen tieferen Sinn in allem, was auf den ersten Blick klar erscheint und im kulturologischen Code als feststehende, eindimensionale Bedeutung niedergeschrieben ist. Dabei erinnert sie uns daran, dass wir nicht vergessen dürfen, dass *Worte* in uralten Kulturen *wie lebendige Wesen* waren. Der Gedanke der Spiegelung und des seitenverkehrten Schreibens auf der Rückseite eines dünnen Blattes Papier, mit der linken Hand in der Richtung von rechts nach links, steht im Zusammenhang mit der These, dass „auf der anderen Seite“ immer etwas Bedeutendes und Metaphorisches existiert, auch wenn uns scheint, dass es dort nichts gibt.

as with the subject of love. It would be quite unwarranted and superficial to say that she aims for that which lies beyond, for those works – inspired by various European and world poets and writers – already at that time reflected the author's call for a synthesis of all the levels of the emotional-mental-social horizon together with the personal experiences.

She also writes concrete poetry, as well as the so-called “songs for dancing”; she turns words into forms, she plays with the hidden meanings, lexigrams and anagrams, never-ending repetition of words according to the mantra principle; with the rhythm and the music within the words and verses, “as if the words dance”, she searches for a deeper meaning to anything that is at the first glance seen as clear, and written in the cultural code as having a fixed, one-dimensional meaning. At the same time, she reminds us that we must bear in mind that for the ancient cultures *words were like living creatures*. The idea of mirroring or reverse writing from the back of a thin sheet of paper, with the left hand from the right to the left, is linked with the thesis that there exists something “on that other side”, both in the meaning and in the metaphor, when we feel that there is absolutely nothing there. The blending of words and drawings and dealing with letters and characters carries with it an act of meditation, but also of searching for the ancient principles according

ne smijemo zaboraviti kako su za drevne kulture riječi bile poput živih bića. Ideja zrcaljenja ili obrnutog pisanja s poledine tankog lista papira, lijevom rukom, s desna na lijevo, povezana je s tezom kako uvijek nešto značenjski i metaforički postoji "s one druge strane", kada nam se čini da tamo nema ništa. Pretapanje riječi i crteža te bavljenje slovima i znakovima nosi u sebi čin meditacije, ali i traganja za drevnim počelima na kojima je ustrojen svijet, prema njezinim riječima "beskrajnom arabskom kozmosu".

Sama umjetnica naziva taj period svojeg stvaranja "umjetnost prije umjetnosti", dakle, sve ono što je radila prije prijelaza u medij skulpture, koji se okvirno može datirati u sredinu osamdesetih godina prošlog stoljeća.

II. Gradovi i snovi: Arheologija sjećanja

Sredinom osamdesetih godina Anita Kontrec postepeno prelazi u medij skulpture malog, srednjeg i većeg formata, najvećim dijelom od šamotne gline, koje je radila u tvornici šamotne opeke "Zagorka" u Bedekovčini pored Zagreba. Na prvi pogled može nam se učiniti kako je ovo poglavljje njezinog rada oblikovno iznimno heterogeno,

no ubrzo zapažamo pravilno i kontinuirano pulsiranje identičnih tematskih krugova koji nastavljaju podjednako teme iz kolektivne riznice nesvjesnog, arhetipske forme u koje su ugrađena sjećanja i simboli drevnih civilizacija, ali i evokacije vlastitog djetinjstva i odrastanja. Prve skulpture iz šamotne gline već samim naslovima ukazuju nepogrešivo na vlastitu kozmogniju: "Školjka", "Mali istarski sveci", "Pupak Istre", "Muško-ženski portal", "Spirala", "Trokuti"... Skulptura "Snježni brežuljak za Sei Shōnagon" (1987.) od šamotne gline i rastaljenog stakla, malih dimenzija, ali velike aure značenja za umjetnicu, bila je nadahnuta djelom japanske književnice Sei Shōnagon i predstavlja svojevrsni "međaš" u njezinom opusu. Usljedio je ciklus keramoskulptura "Krajolici", koji ubrzo prerasta u ciklus "Gradina" (1989.). Ti jednostavni oblici mogu pripadati svim drevnim kulturama svijeta, ali i kulturama naših krajeva te ukazuju na kozmopolitski i univerzalni karakter skulptorskog mišljenja Anite Kontrec. Umjetnica će svoj ciklus skulptura mekih formi na granici geometrijskog i arhetipskog nazvati "Nježna geometrija", čime u oblike diskretno utiskuje element ženske kreacije, ehaštovanja Velike Majke, odnosno, božice Zemlje.

Promatrajući njezine forme, možemo zaključiti kako one kao da vuku korijene iz pradavne Kine, Sumera, Irana, Egipta, Krete, Etrurije, ali su istovremeno bliske i

Die Verschmelzung von Worten und Zeichen trägt den Akt der Meditation in sich, aber auch die Suche nach alten Grundfesten, aus denen die Welt beruht in eigenen Worten „die endlose Arabeske des Kosmos“.

Die Künstlerin selbst bezeichnet diese Phase ihres Schaffens als „Kunst vor der Kunst“, also als all jenes, was sie vor dem Übergang zu dem Medium der Bildhauerei geschaffen hat, was sich zeitlich annäherungsweise in die Mitte der achtziger Jahre des vergangenen Jahrhunderts datieren lässt.

II. Städte und Träume: Die Archäologie der Erinnerung

Mitte der achtziger Jahre geht Anita Kontrec schrittweise zum Medium der Bildhauerei in kleinen, mittleren und größeren Formaten über. Die Skulpturen sind zum größten Teil aus Schamott Ton, die sie in der Ziegelfabrik „Zagorka“ in Bedekovčina bei Zagreb herstellte. Obwohl auf den ersten Blick erscheinen mag, dass dieses Kapitel ihrer Arbeit ausgesprochen heterogen ist, lässt sich bei genauerer Betrachtung ein regelmäßiges und kontinuierliches Pulsieren identischer Themenkreise erkennen, die gleichermaßen eine Fortsetzung der Themen aus der kollektiven Schatzkammer der Unbewussten, archetypischen Formen mit eingebundenen Erinnerungen und Symbolen alter Zivilisationen, aber auch Evokationen der eigenen Kindheit und des Erwachsenwerdens

to which the world was built, in her own words, the “infinite arabesque of the cosmos”.

The artist herself calls this period of her creative life the “art before the art”, i.e., anything she had done before transferring to the medium of the sculpture, which can roughly be dated in the middle of the 1980s.

II. Cities and Dreams: The Archaeology of Memory

In the mid 80s Anita Kontrec gradually crosses over to the medium of sculpture of small, medium and larger formats, mostly made of fire clay at the fire clay factory “Zagorka” in Bedekovčina near Zagreb. At the first glance, it may seem that this chapter in her creative work is shaped extremely heterogeneously, but what very soon becomes evident is the regular and continuous pulse of identical thematic circles that quite evenly perpetuate the themes from the collective treasury of the unconscious, the archetypal forms into which memories and symbols of ancient civilisations are built, as well as the evocations of her own periods of childhood and growing up. Already the titles of the first fire clay sculptures unmistakably point to her own cosmogony: “Školjka” (The Shell), “Mali istarski sveci” (Little Istrian Saints), “Pupak Istre”

darstellen. Die ersten Plastiken aus Schamott Ton weisen bereits durch ihre Titel unfehlbar auf die eigene Weltentstehung hin: „Muschel“ („Školjka“), „Kleine Heilige Istriens“ („Mali istarski sveci“), „Der Nabel Istriens“ („Pupak Istre“), „Das männlich-weibliche Portal“ („Muško-ženski portal“), „Spirale“ („Spirala“), „Dreiecke“ („Trokuti“). Die Skulptur „Schneehügel für Sei Shonagon“ (1987) aus Schamott Ton und geschmolzenem Glas, war trotz ihrer kleinen Abmessungen, von großer Bedeutung für die Künstlerin, da sie vom Werk der japanischen Schriftstellerin Sei Shonagon inspiriert war und eine Art „Meilenstein“ in ihrem Opus darstellt. Es folgte der Zyklus keramischer Skulpturen „Landschaften“, der kurze Zeit später in den Zyklus „Festungen“ (1989) überging. Diese einfachen Formen können allen altertümlichen Kulturen der Welt, wie auch den kroatischen Regionen zugewiesen werden; sie weisen auf den kosmopolitischen und universellen Charakter der künstlerischen Denkweise von Anita Kontrec hin. Die Künstlerin versieht ihrem Zyklus der weichen Formen, an der Grenze des Geometrischen und des Archetypischen, mit dem Titel „Zarte Geometrie“, womit sie das Element des weiblichen Schaffens, Anklänge der Verehrung der Großen Mutter beziehungsweise der Erdgöttin diskret in die Formen mit einbringt.

Bei der Betrachtung ihrer Formen liegt der Schluss nahe, dass ihre Wurzeln scheinbar im alten China, in Sumer, Iran, Ägypten, auf Kreta, oder bei den

(The Bellybutton of Istria), „Muško-ženski portal“ (The Male-Female Portal), „Spirala“ (The Spiral), „Trokuti“ (Triangles). Sculpture „Snježni brežuljak za Sei Shonagon“ (A Snowy Hill for Sei Shonagon, 1987); made of fire clay and molten glass, not large in size, but with a great aura of significance for the artist, was inspired in part by the work of the Japanese artist Sei Shonagon, and represents a kind of a “milestone” in her opus. What followed was a cycle of ceramic sculptures „Krajolici“ (Landscapes), which soon became the cycle „Gradina“ (Fortress, 1989). These simple shapes may be attributed to any ancient culture of the world, but also to our local areas, and they suggest a cosmopolitan and universal character of the sculptural thought process of Anita Kontrec. The artist later attributes the name “Tender Geometry” to her cycle of soft-form sculptures that are placed somewhere in between the geometrical and the archetypal, where she discreetly imprints into the forms and shapes the elements of female creation, an echo of worship of the Great Mother, i.e., the goddess of the Earth.

Observing their shape, it may be concluded that they seem to draw roots from ancient China, Sumer, Iran, Egypt, Crete, Etruria, but they are also close to Croatian scattered fortresses, which we have not even closely been able to date. There are also the motifs of the Tower of Babel, ziggurat, throne, the

hrvatskim razasutim gradinama koje još nismo niti približno datirali. Tu su i motivi kule babilonske, zigurata, prijestolja, tornjevi koji opominju i današnje čovječanstvo. Podizanje i rušenje nastavlja se u našoj recentnoj povijesti, pa će se u nekoliko navrata umjetnica baviti motivom "Kuće sjećanja" (1993.), ključnim radom koji razvija od početka devedesetih godina, sve do početka novog tisućljeća, potresnim ehom novih migracija nakon Domovinskog rata u Hrvatskoj (1991.–1995.), gdje su iza ljudi nestale i uništene njihove kuće – stoga žive još samo kao slike u sjećanju.

Jedan od najznačajnijih umjetničkih projekata u devedesetim godinama svakako je izložba *Recall Byblos* (1993.), gdje je uz Anitu Kontrec koautor koncepta bio kölnski slikar Robert Pinsdorf. Ideja je bila vezana uz feničko pismo i civilizaciju, grad Byblos, kao jedan od najstarijih gradova na svijetu, gdje se na toj konceptualnoj izložbi u *Ludwig Forum für Internationale Kunst* u Aachenu i u *Klovićevim dvorima* (tadašnjem *Muzejsko-galerijskom Centru*, MGC) u Zagrebu problematiziralo mitsko-kulturološko nasljeđe te civilizacije.² To je ujedno i početak sustavnijeg bavljenja motivima starih pisama u opusu Anite Kontrec; temama izgubljenih znanja, mitova, biblioteka, nasljeđa, pisma te krhkosti papira i materijalne pokretne baštine.

Tragovima pisma: Pismo je/kao sudbina

U jednoj praiskonskoj, arhetipskoj dimenziji Anita Kontrec se vraća u ciklusima uvek na temu početka stvaranja mediteranske i europske civilizacije koja kroz slovo, slog i riječ komunicira s ovostranim, materijalnim, ali i onostranim svjetovima.

Njezine su skulpture intimni *hommage* babilonskoj kuli, ali i mističnim starohrvatskim gradinama, kao što su u riječima i slovima koje aplicira ili urezuje u volumen ili papir, skrivena drevna zaboravljena pisma, uz svijest o slojevitosti sanskrta, feničkog i japanskog pisma, glagoljice ili bosančice. Jer pismo je sudbina – kao što je jednako vrijedna enciklopedija ili nečiji intimni dnevnik, ovisno tko ga u kojem trenutku sudbine piše te u kojim društveno-povijesnim previranjima. Pa čak ako i zanjemimo pred katastrofama ovog svijeta, još uvijek imamo mogućnost da bilježimo misli, stavove i osjećaje koji nas povezuju s drugima oko nas, daleko izvan naših prostorno-vremenskih granica i životnog vijeka.

III. Boja, energija, svjetlost – dodiri slikarstva i kiparstva

Kada je pisao o projektu *Recall Atlantis* (2006.), njemački povjesničar umjetnosti Peter Lodermeyer ustvrdio je kako je taj projekt za umjetnicu "vrijeme sinteze, vrijeme

Etruskern liegen, dass sie aber auch in Kroatien verstreut liegenden, noch nicht einmal annähernd datierten Festungen, nahe stehen. Hier finden sich Motive des Turms zu Babel, der Zikkurat, des Throns; der Türme, die auch die heutige Menschheit ermahnen. Auch in unserer jüngeren Geschichte wird gebaut und niedergeissen, und so beschäftigt sich die Künstlerin wiederholt mit dem Motiv der „Häuser der Erinnerung“ („Kuće sjećanja“, 1993), einem Schlüsselwerk, das sie seit Beginn der neunziger Jahre bis ins neue Jahrtausend entwickelte, ein erschütterndes Echo der neuen Völkerwanderungen nach dem Kroatischen Unabhängigkeitskrieg (1991-1995), in dem die zurückgelassenen Häuser der fortgezogenen Menschen verschwanden und zerstört wurden – und somit nur als Bilder in der Erinnerung leben.

Eines der bedeutendsten künstlerischen Projekte der neunziger Jahre ist zweifellos die Ausstellung *Recall Byblos* (1993), an dem neben Anita Kontrec auch der Kölner Maler Robert Pinsdorf als Koautor des Konzept beteiligt war. Die Idee stand im Zusammenhang mit der phönizischen Schrift und Zivilisation, mit der Stadt Byblos als einer der ältesten Städte der Welt. Bei dieser konzeptionellen Ausstellung im *Ludwig Forum für Internationale Kunst* in Aachen und in „*Klovićevi dvori*“ (dem damaligen Museums- und Galeriezentrum MGC) in Zagreb wurde die Problematik des mythisch-kulturellen Erbes dieser Zivilisation

towers that stand as a warning even to the human civilisation of today. The building and the tearing down goes on in our recent past as well, so on several occasions the artist deals with the motif of “Kuće sjećanja” (The Houses of Memory, 1993), the key piece of work that was developed from the beginning of the 1990s until the beginning of the new millennium, a disturbing echo of the new migrations caused by the Homeland War in Croatia (1991-1995), when, after the people were gone, their houses were destroyed as well – so they live on only as images in the memory.

One of the most important artistic projects from the 1990s is certainly the exhibition *Recall Byblos* (1993), with Robert Pinsdorf, a painter from Cologne, as a co-author. The idea was built around the Phoenician alphabet and civilisation, the city of Byblos, as one of the oldest cities in the world. This conceptual exhibition in *Ludwig Forum für Internationale Kunst* in Aachen and *Klovićevi dvori* (at the time Museum Gallery Centre, MGC) in Zagreb investigated the mythical and cultural heritage of this civilisation.² This was at the same time the beginning of a more systematic dealing with the motifs of ancient scripts in the opus of Anita Kontrec, the subject of the lost knowledge, myths, libraries, heritage, scripts and the fragility of paper and mobile material heritage.

aufgezeigt.² Dies bildet zugleich den Beginn einer systematischeren Beschäftigung mit Motiven antiker Schriften im Opus von Anita Kontrec, mit dem Thema verloren gegangenen Wissens, Mythen, Bibliotheken, und Schriften und der Zerbrechlichkeit von Papier und jeglichen materiellen beweglichen Erbes.

Auf der Spur der Schriften: Die Schrift ist / wie das Schicksal

In einer ursprünglichen, archetypischen Dimension kommt Anita Kontrec im Kreislauf immer wieder auf das Thema der Anfänge des Schaffens der mediterranen und europäischen Zivilisation zurück, die durch Buchstaben, Silben und Worte eine Kommunikation mit der diesseitigen, materiellen Welt, aber auch mit jenseitigen Welten aufrecht erhält. Ihre Skulpturen sind gleichermaßen eine intime Hommage an den Turm zu Babel, wie an die mystischen alt-kroatischen Festungen. Ebenso sind die Worte und Schriftzeichen, die sie auf Formen oder Papier aufmalt oder einschnitzt verdeckte, alte und vergessene Schriften, Zeugnisse eines Bewusstseins um die Vielschichtigkeit des Sanskrit, der phönizischen und japanischen, der glagolitischen oder der bosnisch-kyrillischen Schrift. Denn: *Schrift ist/wie das Schicksal* – denn ein Lexikon hat den gleichen Wert wie ein intimes Tagebuch, je nachdem, wer es zu welchem Zeitpunkt in seinem Leben und während welcher gesellschaftlich und historisch stürmischen Zeit geschrieben hat. Selbst wenn wir vor den Katastrophen

Tracing the letter: A letter is / like destiny

In some primal, archetypal dimension, Anita Kontrec goes back in circles, always following the subject of the beginnings of the Mediterranean and European civilisations that communicate with the present world (but also with the worlds beyond), by means of the letter, syllable and word. Her sculptures are an intimate homage to the Tower of Babel, but also to the mystical old Croatian ruins, just like in the words and letters that she applies or carves into shapes or papers there are hidden ancient forgotten scripts, and an awareness of the complexity of Sanskrit, Phoenician and Japanese scripts, Glagolita or Bosnian Cyrillic scripts. For, *a letter is a destiny* – much like there is worth in an encyclopaedia or someone's intimate diary, depending on who is writing it and in what moment and under what socially and historically turbulent circumstances. Even when we fall silent before the disasters of this world, we still have the opportunity to record our thoughts, attitudes and feelings that connect us with others around us, far beyond the reaches of our time-and-space limitations or our lifespan.

III. Colour, Energy, Light – The Meeting Point of Painting and Sculpture

When writing about the project *Recall Atlantis* (2006), the German art historian Peter Lodermeier noted that this project represents for the artist a

sjećanja”, s “rezovima i kontinuitetom”, gdje će se pojaviti skulpture koje više podsjećaju na stojeće slike-objekte, slike, ali i prostorne crteže. Iako već od 2004. godine Anita Kontrec u svoje rade unosi boju, stvarajući serije slika-objekata različitih formata u poliesteru s pigmentima, zanimljivo je kako nikada nije izgubila mjeru nanošenja intenziteta jakih pigmenata, već je ovisno o temi koja ju je zanimala, manje ili više kontrolirala vatromet boja. U svega dvije godine, između 2004. i 2006., umjetnica stvara serije slika-objekata koje se pretežno sastoje od dvije nijanse pigmenta, kombinirane u sasvim nepredvidivim, atipičnim parovima boja, izvan strogih pravila komplementarnosti ili kontrasta. “Elementi”, “Rajski krajolici”, “Pejzaži”, “Sunčani kvadra-ti”, “Indijsko putovanje”... samo su neki ciklusi stvarani prema ideji kromoterapije ili liječenja frekvencijama boja, koji se direktno nadovezuju na kolorističku apstrakciju Marka Rothka, ali ih umjetnica strukturalno dalje nadograđuje, bez opasnosti od ponavljanja istih kolorističkih obrazaca. Boja kao čista energija dobiva u ovim djelima sasvim novu dimenziju; poluprozirni karakter poliestera omogućava probor dnevnog ili umjetnog svjetla kroz slike-objekte, pretvarajući ih u vibrirajuća svjetlosna tije-la. Pomicanje praga percepcije i senzibiliteta kroz kolorite djela u kojima odjekuju

“izgubljene i zaboravljene melodije i duge boje” (Linda Goodman) ukazuje na to da je pred nama značajan segment meditativno-kontemplativne umjetnosti.

Kao što se u projektu *Recall Atlantis* Anita Kontrec dotiče motiva socijalne utopije, idealne ljudske civilizacije od koje smo do danas pre malo naučili, tako se i u diptihu “Paradise – How long?” (2006.) – koji je bio inkorporiran u projekt Atlantide – bavi temom *izgubljenog raja* prema djelu Johna Miltona i Williama Blakea, koje smo u današnjem potrošačkom društvu zamijenili utopijom sreće koja se sastoji od privremenog posjedovanja predmeta ili nam se nudi lažna sreća New Age ”papazjanje”. Anita Kontrec pokušava osvijestiti promatrača kako je *izgubljeni raj* simbol i metafora silaska u dezintegrirani svijet podvojenih načela, dužnosti, ideologija, religija i naših individualnih, (ne)iskvarenih želja.

Ambijentalne instalacije: Očuđavanje prostora

Na tragu ideje “o nečemu sasvim drugomu”, što ukazuje na veliku sposobnost idejno-žanrovske sinteze u djelu ove umjetnice, nalazi se projekt-izložba “Nevidljiva Ruža” (2010.) koja je realizirana kao *site-specific* instalacija od 25 radova u prostoru zagrebačkog muzeja *Atelijer Meštrović*. Tom izložbom asamblaža, instalacija i skulptura

dieser Welt verstummen, haben wir immer noch die Möglichkeit, Gedanken, Standpunkte und Gefühle aufzuzeichnen, die uns mit unseren Mitmenschen verbinden, weit außerhalb unserer räumlichen und zeitlichen Grenzen und Lebensdauer.

III. Farbe, Energie, Licht – Berührungen von Malerei und Plastik

Als er über das Projekt *Recall Atlantis* (2006) schrieb, stellte der deutsche Kunsthistoriker Peter Lodermeyer fest, dass dieses Projekt für die Künstlerin „eine Zeit der Synthese, eine Zeit der Erinnerung“, mit „Einschnitten und mit Kontinuität“ sei, eine Zeit wo Plastiken entstehen, die mehr an stehende Bildobjekte, Bilder, aber auch an räumliche Zeichnungen erinnern. Obwohl Anita Kontrec bereits seit dem Jahr 2004 in ihren Arbeiten Farben verwendet, indem sie Bild- und Objektreihen verschiedener Formate aus Polyesterharz fertigt, denen sie Farbpigmente beimischt, ist es wichtig hervorzuheben, dass sie zu keiner Zeit das Maß für die Intensität der aufgetragenen Farben verliert, vielmehr kontrolliert sie das Feuerwerk der Farben, im Einklang mit dem Thema, das sie interessiert. In gerade einmal zwei Jahren, zwischen 2004 und 2006, schaffte die Künstlerin Bild-Objekte, die überwiegend aus zwei Pigmentnuancen bestehen, kombiniert in völlig unvorhersehbaren, atypischen Farbpaaren, außerhalb der engen Regeln der Komplementarität und des Kontrasts. „Elemente“, „Paradieslandschaften“, „Landschaftsbilder“, „Sonnenquadrate“, „Indienreise“... dies sind nur einige der Zyklen, inspiriert von der Idee der Chromotherapie, der Heilung durch Farbfrequenzen, die sich unmittelbar an die koloristische Abstraktion von Mark Rothko anbinden, jedoch von der Künstlerin strukturell weiter ausgebaut werden, ohne Gefahr zu laufen, dieselben koloristischen Muster zu wiederholen. In diesen Werken kommt der Farbe als reiner Energie eine völlig neue Dimension zu: der halbdurchsichtige Charakter der Kunsthars ermöglicht eine Durchdringung des Tages- oder Kunstlichts durch die Bildobjekte und verwandelt sie in vibrierende koloristische Leuchtkörper. Die Verschiebung der Perzeptions- und Sensibilitätschwelle durch die Färbung der Werke, in denen „verlorene und vergessene Melodien und Regenbögen“ (Linda Goodman) widerhallen, zeigt, dass wir es mit einem bedeutenden Segment der meditativen und kontemplativen Kunst zu tun haben.

Wie Anita Kontrec im Projekt *Recall Atlantis* das Motiv der sozialen Utopie anspricht, der idealen menschlichen Zivilisation, von der wir bis heute zu wenig gelernt haben, so beschäftigt sie sich in dem Diptychon „Paradise – How long?“ (2006) – der ein Teil des Atlantis-Projekts ist – mit dem Thema des *Verlorenen Paradieses* nach dem Werk von John Milton und William Blake, das wir in der heutigen Konsumgesellschaft durch die Illusion des Glücks ersetzt haben, das im vorübergehendem Besitz von Gegenständen besteht, oder das als falsches Glück der New Age Gaukler angepriesen wird. Anita Kontrec versucht, dem Betrachter bewusst zu machen, dass das „Verlorene Paradies“ ein Symbol und eine Metapher des Abstiegs in die zerfallende Welt der zwiespältigen Grundsätze, Pflichten, Ideologien und Religionen unserer individuellen, (un)verfälschten Wünsche ist.

Installationen: Die Verfremdung des Raums

Auf den Spuren der Idee von „etwas völlig neuem“, was jedoch auf die große Fähigkeit der Synthese von Idee und Genre im Werk dieser Künstlerin hinweist, bewegt sich auch das Projekt und die Ausstellung „Unsichtbare Rose“ („Invisible Rose“, 2010), umgesetzt als standortspezifische Installation von 25 Arbeiten in den Räumlichkeiten des Zagreber Museums *Atelijer Meštrović*.

„time of synthesis, a time of memory“, with the „cuts and continuity“, when sculptures emerge that are more reminiscent of standing picture-objects, paintings, and drawings in space. Although Anita Kontrec introduces colour into her work already in 2004, making a series of picture-objects of various formats in polyester with pigments, it is interesting to note that she has never crossed the line in terms of the measure of the intensity of applying strong pigments, but, depending on the subject she was exploring, she more or less controlled the fireworks of colours. In only two years, between 2004 and 2006, the artist created a series of picture-objects that predominantly consist of two shades of pigments, combined in utterly unpredictable, atypical pairs of colours, beyond the strict rules of complementarity or contrast. The „Elementi“ (The Elements), „Rajski krajolici“ (Paradise Landscapes), „Pejaži“ (Landscapes), „Sunčani kvadrati“ (The Sun Squares), „Indijsko putovanje“ (The Indian Journey)... are only some of the cycles created following the idea of chromotherapy, or healing with the frequencies of colours, which directly lean on the colourist abstractions of Mark Rothko. However, the author keeps upgrading them structurally, without the danger of repeating the same patterns of colour. Colour, as pure energy, receives in these works an entirely new dimension; a semi-transparent character of polyester enables the light of day or artificial light to pierce through the picture-objects, turning them into vibrant bodies of colour. Moving the threshold of perception and sensibility with the colour palette of the works that resound with the „forgotten rainbows and forgotten melodies of colours“ (Linda Goodman) tells the viewers that what stands before them is a piece of meditative-contemplative art that is not to be taken lightly.

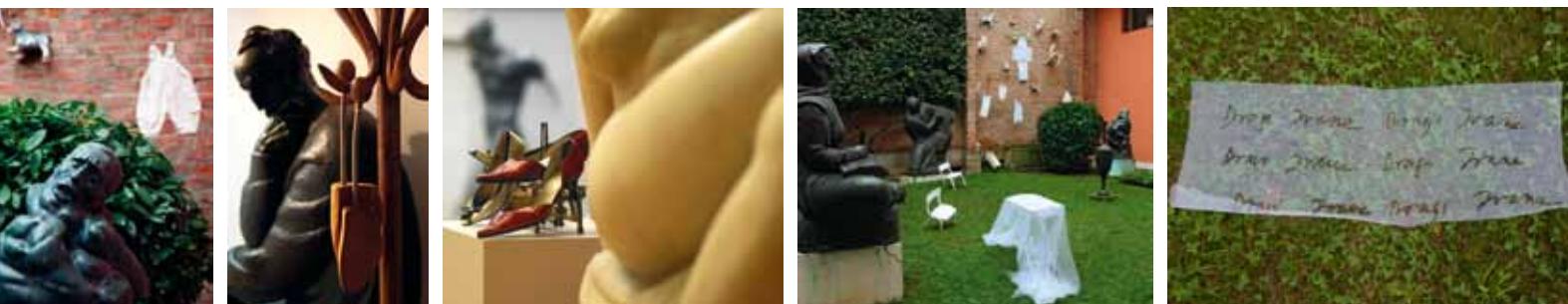
Just as Anita Kontrec in the project *Recall Atlantis* broaches the motif of a social utopia, an ideal human civilisation that we have learned too little from, so too in the diptych „Paradise – How long?“ (2006) – that was part of the project Atlantis – she deals with the subject of *Paradise Lost* according to the works of John Milton and William Blake, which, in today's consumer society, we have replaced with the utopia of happiness that consists of a temporary possession of an item or one which has on offer the false happiness of the New Age hodgepodge. Anita Kontrec strives to make the viewer aware that „Paradise Lost“ is a symbol and a metaphor of a descent into the disintegrated world of split principles, duties, ideologies, religions and our individual, (non) corrupted desires.

Art Installations: „Verfremdung“ as an Artistic Intervention in Space

Following the idea of „something completely different“, which also points to a great capability of making a synthesis between the idea and genre in the work of this artist, there is the project-exhibition „Nevidljiva Ruža“ (The Invisible Rose, 2010) which was realised as a *site-specific* installation of 25 pieces in the museum space of the *Atelijer Meštrović* in Zagreb. With this exhibition of assembled pieces, installations and sculptures, the artist placed herself in the wider context of problematising the life and work of famous Croatian sculptor Ivan Meštrović (1883-1962), but also his first wife, Ruža Klein, who played the key role in Ivan Meštrović's artistic career. In the focus of interest of Anita Kontrec, one finds their emotional and creative interrelationship together with the museum space, as a testing site, a *stage of memory* of a truly remarkable woman. The space and atmosphere built by

umjetnica se uklopila u širi kontekst tematiziranja života i djela čuvenog hrvatskog kipara Ivana Meštrovića (1883.-1962.), ali i njegove prve supruge, Ruže Klein, koja je odigrala ključnu ulogu u njegovoj umjetničkoj karijeri. U fokusu interesa Anita Kontrec naći će se njihov emotivni i kreativni suodnos i prostor muzeja kao poligona, *pozornice sjećanja* na sasvim posebnu ženu. Ambijent koji gradi Anita Kontrec otvara simbolički prostor za Ružu Meštrović s mnogo emotivnih referenci prema njezinoj sudbini žene i umjetnice te "pratilje" slavnog Ivana Meštrovića. Kada se bavi ženskim temama kroz povijest, Anita Kontrec nikada ne zapada u agresivnu ideologiju feminizma, već vrlo suptilno daje do znanja kako bi se bez ženske energije – naizgled pasivne i primajuće – naš svijet potpuno urušio. U ovom projektu Anita Kontrec također koristi *ready-made* elemente umjetničkog rada, poput dadaista Marcela Duchampa, ali će se ponovno referirati i na ostavštinu Josepha Beuysa, koristeći organske materijale koji su kratkog vijeka trajanja.

Naime, u mnogim radovima iz različitih vremenskih ciklusa Anita Kontrec građi duhovnu poveznicu s Beuysom u kontekstu sličnog korištenja sličnih materijala

– krhkih, prolaznih, organičkih (sapun, maslac/ghee, vosak), razvijajući dalje ideju kako je već sam materijal *poruka*, a ne samo sredstvo prenošenja umjetničke poruke. Materijal i umjetničko djelo tako postaju nešto što je svjesno i konceptualno osmisljeno kao "privremeno i prolazno", čime se prema riječima njemačke kustosice Julie Ritterskamp – koja je kritički iznimno afirmativno pratila opus Anita Kontrec – negira ideja kako je umjetničko djelo "konzervirano da traje kroz duži period i gdje se pojačava iluzionistički karakter naše percepcije, ljepote i zemaljske egzistencije". Tragajući za balansom i ispravljanjem povijesno-kulturoloških klišea prema likovima žena (zapravo žena-heroina), Anita Kontrec u zadnjih nekoliko godina ponovno će se vratiti svojoj važnoj temi s početka umjetničkog djelovanja, liku japanske književnica Sei Shōnagon.

IV. Kaligrafski krajolici – hommage à Sei Shōnagon

Bez obzira na likovni medij prenošenja ideje i poruke, jedna od glavnih linija umjetničkog djelovanja Anita Kontrec vođena je idejom tzv. tekstualnog zapisa ili *palimpsesta* koje umjetnica inkorporira i varira s podtemom "arheologije sjećanja". Naime, u ovom umjetničkom opusu svi zapisi na papiru, koji često imaju element umjetničke akcije ili performansa – kao i prostorne slike, slike-objekti, objekti i skulpture

Mit dieser Ausstellung von Assemblagen, Installationen und Skulpturen reiht sich die Künstlerin in den weiteren Kontext der Thematisierung des Lebens und Werks von kroatischen Bildhauers Ivan Meštrović (1883-1962), aber auch seiner ersten Gemahlin Ruža Klein ein, der eine Schlüsselrolle im künstlerischen Werdegang von Ivan Meštrović zukam. Im Brennpunkt des Interesses von Anita Kontrec stehen deren emotionale und schöpferische Wechselbeziehung sowie die Räume des Museums als Übungsplatz, als *Bühne der Erinnerungen* an eine ganz besondere Frau. Das von Anita Kontrec geschaffene Ambiente öffnet einen symbolischen Raum für Ruža Meštrović, mit einer Vielzahl an emotionalen Verweisen auf ihr Schicksal als Frau und Künstlerin sowie auch als "Begleitperson" des berühmten Ivan Meštrović. Wenn sie sich mit dem Thema der Frauen durch die Geschichte hindurch befasst, verfällt Anita Kontrec niemals der aggressiven Ideologie des Feminismus, sondern gibt sehr feinfühlig zu verstehen, dass unsere Welt ohne die weibliche – scheinbar passive und rezeptive – Energie vollkommen zusammenbrechen würde. In diesem Projekt macht Anita Kontrec ebenfalls von den *ready-made* Elementen der künstlerischen Arbeit Gebrauch, wie etwa der Dadaist Marcel Duchamp. Sie verweist auch erneut auf das Erbe von Joseph Beuys, indem sie organische Materialien von kurzer Dauer verwendet.

Anita Kontrec symbolically opens the space for Ruža Meštrović, with many emotional references to her fate as a woman and artist and "companion" of the famous Ivan Meštrović. When she deals with feminine subjects through history, Anita Kontrec can never be placed within the aggressive ideology of feminism, but rather, she very subtly lets it be known that without the female energy – which appears to be passive and on the receiving end – our world would collapse entirely. In this project Anita Kontrec also uses some *ready-made* elements of artwork, like the Dadaist Marcel Duchamp, but she makes repeated references to Beuys' heritage, using organic substances as materials of short duration.

In many of her works from different time cycles, Anita Kontrec builds a spiritual bond with Beuys by using similar materials – fragile, transient, organic (soap, butter/ghee, wax), thus further developing the idea that the very material is a *message*, rather than just a means that carries the artistic message. The material and the work of art thus become something that is purposely and conceptually designed as "temporary and transient", and this in turn, according to the German curator Julia Ritterskamp, negates the idea that a work of art is "conserved in order to last for a long period of time and where

In vielen Arbeiten aus verschiedenen Schaffensphasen stellt Anita Kontrec eine geistige Verbindung mit Beuys her, und zwar im Kontext eines Gebrauchs ähnlicher Materialien, die zerbrechlich, unbeständig, organisch sind (Seife, Butter/Ghee, Wachs). Dadurch entwickelte sie den Gedanken weiter, dass der Werkstoff selbst eine *Botschaft* ist, und nicht nur reines Medium zur Übertragung der künstlerischen Botschaft. Der Werkstoff und das Kunstwerk werden somit zu etwas, das bewusst konzeptuell als "zeitweilig und vorübergehend" ausgelegt ist, womit nach den Worten der deutschen Kuratorin Julia Ritterskamp, der Gedanke verneint wird, das Kunstwerk sei "konserviert, um über einen längeren Zeitraum hinweg zu bestehen, womit sich der illusionistische Charakter unserer Wahrnehmung, Schönheit und Erdenexistenz verstärkt".

Auf der Suche nach einem Gleichgewicht und einer Richtigstellung des historischen und kulturologischen Klischees von Frauengestalten (im Grunde genommen der weiblichen Heldenfigur) kehrt Anita Kontrec in den letzten Jahren zurück zu dem ihr wichtigem Thema aus den Anfängen ihres künstlerischen Wirkens, zu der japanischen Schriftstellerin Sei Shonagon.

IV. Calligraphic Landscapes – Eine Hommage an Sei Shonagon

Ungeachtet des künstlerischen Mediums, das die Botschaft und Idee überträgt ist eine der Hauptlinien im künstlerischen Wirken von Anita Kontrec von der Idee der sogenannten textuellen Aufzeichnung oder des *Palimpsest* geleitet, den die Künstlerin in das Unterthema der "Archäologie der Erinnerung" eingliedert

the illusionist character of our perception, beauty and earthly existence is intensified".

By searching for balance and by rectifying the historical-cultural clichés of the characters of women (or rather women-heroines), Anita Kontrec has in the recent years returned to her very important theme from the beginning of her work as an artist, the personality of the Japanese writer Sei Shonagon.

IV. Calligraphic Landscapes – Homage to Sei Shonagon

Besides the painted and sculpted works of art that carry ideas and messages, one of the main lines of Anita Kontrec's artistic production is guided by the idea of the so-called textual record or *palimpsest* that the artist incorporates and varies with the sub-topic of the "archaeology of memory". More closely speaking, in this artistic opus, all records on paper (which frequently carry elements of artistic activity or performance) much like the spatial images, picture-objects, objects and sculptures made of polyester with colour pigments – indirectly reflect the theme of lost and forgotten ancient knowledge, letters, symbols, various cultures and civilisations. If one were to put the opus of Anita Kontrec within the confounds of a couple of particular notions, what would soon come to light would be the continuity of subjects related to the *letter, architecture and colour*, which are expressed through the tradition of lyrical, colourist abstraction, the author's individual variant of the so-called

od poliestera s pigmentima boja – posredno zrcale temu izgubljenih i zaboravljenih drevnih znanja, pisma, simbola, različitih kultura i civilizacija. Kada bismo opus Anite Kontrec trebali svesti na nekoliko karakterističnih pojmoveva, zapazili bismo kontinuitet tema vezanih uz *pismo*, *arhitekturu* i *boju*, koji se stilski iskazuju kroz tradiciju lirske, kolorističke apstrakcije, autoričine posebne inaćice tzv. nježne geometrije i *healing art-a*, ali i gestualno-kaligrafske dionice.

Ta će gestualno-kaligrafska dionica biti značajna dimenzija umjetničina rada od 2013. godine do danas. Poetski objekti posvećeni Sei Shōnagon, dvorskoj dami, koja je živjela prije više od tisuću godina i napisala roman "Zapisci pod uzglavljem" s dnevničkim zapisima o prirodi i dvorskem životu, iznimno su rafiniran i lirski doprinos Anite Kontrec našoj recentnoj umjetnosti. Bilo da je podloga papir, flis, namotani svileni papir, ti "zapisci pod uzglavljem" nalaze adekvatnu likovnu pratrnu u izričaju Anite Kontrec. Varijabilnih dimenzija, od sasvim malih crteža crnim akrilom na papiru do velikih prostornih ambijenata koji su slobodno nošeni strujom zraka u galerijskom prostoru, po svojem su gestualno-kaligrafskom senzibilitetu njezini radovi bliski opusu njemačke grafičarke i slikarice Lore Heuermann koja na tragu automatskog pisma ispisuje potresne kaligrafske dionice.

* * *

Umjetnički put Anite Kontrec iznimno je odmjeran, konceptualno dorađen, bez alogičnih tematsko-stilskih amplituda i istraživanja, što ukazuje na iznimno konzistentno zacrtan umjetnički koncept od samih početaka njezina djelovanja do danas. Kroz gotovo programatski primijenjeno odsustvo pretjerane vizualne dekorativnosti, naracije i primjene određenih likovnih trendova i tendencija, u ovom je umjetničkom opusu svaka faza jedan zaseban doživljajni svijet u kojemu se i najteže egzistencijalne poruke promatraču prenose s poetskom dimenzijom. Nakon uništavanja i razaranja uvijek dolazi period kreacije, obnavljanja i dizanja iz pepela. Ništa nije konačno – i sve je promjenjivo. Umjetnička poruka Anite Kontrec istovremeno je duboko humana, posvećena velikim dijelom ženskim kreativnim dilemama i sodbini žena kroz povijest; uvijek, bez iznimke, primjenjiva na svaki društveno-kulturološki trenutak ili razdoblje podjednako. U tom kontekstu umjetnička kreacija mora stvarati nove vrijednosti, otvarati nova tumačenja svijeta – a kada se ponekad bavi idejom rušenja i razgradnje / ili razaranja onoga što nije dobro – mora imati u sebi uključenu dimenziju vitalističke kreacije koja daje drugačije viđenje svijeta. Anita Kontrec ponekad svjesno hoda po ruševinama postojećih svjetova, ali uvijek ukazuje na nove putove i emotivno-duhovne obrasce koji njezinu umjetnost čine duboko humanom i iscjeljujućom.

1 Koščević, Želimir: "Fluxus: rujan 1962. – studeni 1999.", u katalogu izložbe. "Fluxus – donacija Francesca Conza", MSU, Zagreb, 1999.; 13.

2 Na izložbi su novim radovima, osmišljenima posebno na temu projekta, sudjelovali umjetnici iz Zagreba: Petar Barišić, Vladimir Gudac i Ivan Kožarić te umjetnici iz Kölna: Gunter Demnig, Tina Hasse, Regina Schumann i Robert Pinsdorf.

und variiert. In diesem künstlerischen Opus spiegeln alle Aufzeichnungen auf Papier, die oft auch ein Element der künstlerischen Aktion oder der Performance aufweisen – sowie die räumlichen Bilder, Bildobjekte, Objekte und Plastiken aus Kunstharsz und Farbpigmenten – mittelbar das Thema des verlorenen und vergessenen ursprünglichen Wissens, der Schriften und Symbole verschiedener Kulturen und Zivilisationen wieder. Wenn wir das Opus von Anita Kontrec auf nur wenige charakteristische Begriffe reduzieren müssten, würde uns die Kontinuität der Begriffe aus dem Themengebiet der *Schrift*, *Architektur* und *Farbe* ins Bewusstsein dringen, die stilistisch durch die Tradition der lyrischen und koloristischen Abstraktion zum Ausdruck gebracht werden, durch die von der Autorin geschaffene Form der sogenannten *zarten Geometrie* und der *Healing Art*, aber auch die gestischen und kalligraphischen Abschnitte.

Dieser gestische und kalligraphische Abschnitt bildet eine bedeutende Dimension in der Arbeit der Künstlerin seit dem Jahr 2003 bis heute. Die poetischen Objekte, die Sei Shonagon gewidmet, einer japanischen Hofdame, die vor mehr als eintausend Jahren gelebt und den Roman "Das Kopfkissenbuch" geschrieben hat, mit Tagebucheinträgen über die Natur und das Leben am Hof, sind ein außerordentlich raffinierter und lyrischer Beitrag von Anita Kontrec an die aktuelle kroatische Kunst. Unabhängig davon, ob auf Papier, Filz oder gewickeltem Seidenpapier, das "Kopfkissenbuch" findet seine künstlerische Verwirklichung in den Werken von Anita Kontrec. Die Werke sind, in unterschiedlichen Abmessungen, von ganz kleinen Zeichnungen mit schwarzem Acryl auf Papier bis hin zu großen räumlichen, vom Luftstrom im Galerieraum frei getragenen Installationen in ihrer gestischen und kalligraphischen Sensibilität nahe dem Opus der deutschen Graphikerin und Zeichnerin Lore Heuermann, die auf den Spuren der automatischen Schrift erschütternde kalligraphische Abschnitte niederschreibt.

Der künstlerische Weg von Anita Kontrec ist äußerst maßvoll, konzeptuell verfeinert, ohne alogische thematische und stilistische Amplituden oder Auseinandersetzungen, was auf ein außerordentlich konsistent festgelegtes künstlerisches Konzept von den Anfängen ihres Wirkens bis zum heutigen Tag hinweist. Durch ein nahezu programmatisch angewandtes Fehlen übertriebener visueller Dekoration, Narration und Anwendung bestimmter Trends und Tendenzen in der bildenden Kunst ist jede Phase in diesem künstlerischen Opus eine eigene Erlebniswelt, in der dem Betrachter auch die schwersten existenziellen Botschaften mit einer poetischen Dimension vermittelt werden. Nach der Vernichtung und Zerstörung kommt immer eine Zeit des Schaffens, der Erneuerung und des Aufstiegs aus der Asche. Nichts ist endgültig und alles ist veränderbar. Die künstlerische Botschaft von Anita Kontrec ist gleichzeitig zutiefst menschlich, zum Großteil den weiblichen kreativen Dilemmata und dem Schicksal der Frauen durch die Geschichte hindurch gewidmet; immer und ausnahmslos auf jeden gesellschaftlichen und kulturologischen Augenblick oder gleichermaßen auf den Zeitraum anwendbar. In diesem Zusammenhang muss das künstlerische Schaffen neue Werte hervorbringen, neue Deutungen der Welt öffnen, und wenn es sich manchmal mit dem Gedanken des Umsturzes und des Abdanks oder der Zerstörung von allem, was nicht gut ist, befasst – muss es eine Dimension des vitalistischen Schaffens in sich tragen, die eine andere Weltansicht bietet. Anita Kontrec bewegt sich manchmal bewusst auf den Trümmern der bestehenden Welten, zeigt aber immer neue Wege und emotionale und geistige Muster auf, die ihre Kunst zutiefst menschlich und heilend machen.

1 Koščević, Želimir: "Fluxus: September 1962 - November 1999", im Katalog der Ausstellung "Fluxus – eine Schenkung von Francesco Conza", MSU (Museum für zeitgenössische Kunst), Zagreb, 1999, 13

2 An der Ausstellung beteiligten sich, mit speziell für das Projektthema entworfenen neuen Arbeiten, die Künstler, Petar Barišić, Vladimir Gudac und Ivan Kožarić aus Zagreb und die Künstler Gunter Demnig, Tina Haase, Regina Schumann und Robert Pilsdorf aus Köln.

soft geometry and *healing art*, as well as the component of gesture and calligraphy.

This component of gesture and calligraphy has been a significant dimension of the artist's work from 2013 until today. The poetic objects dedicated to Sei Shonagon, a court lady, who lived over a thousand years ago and wrote the novel *The Pillow Book* with diary records about nature and life in court, stand for an extremely refined and lyrical contribution of Anita Kontrec to our recent art. Whether she uses paper, felt or wrapped silk paper as the basis, these "records under the pillow" find an adequate artistic expression in Anita Kontrec's work. Varying in size, from very small drawings in black acrylic paint on paper to large spatial items carried freely by the flow of air in the gallery space, their gestural and calligraphic sensibility brings them close to the work of the German graphic artist and painter Lore Heuermann, who writes disturbing calligraphic items using automated writing.

Anita Kontrec's artistic lifeline is exceptionally well weighed out, conceptually fully processed, without the illogical thematic-stylistic amplitudes and explorations, which suggests a truly and consistently laid out artistic concept, from the very beginnings of her active work until today. By means of an almost programmed application of the absence of excessive visual decorations, narration, and with the application of certain art trends and tendencies, in this particular art opus, every phase is a world of experiences in itself, in which even the most grievous existential messages are brought to the viewer with a poetic dimension. Following the destruction and devastation, there always comes a period of creation, regeneration and rising from the ashes. Nothing is final and everything is subject to change. The artistic message of Anita Kontrec is at the same time deeply humane, dedicated to a large extent to the female creative dilemmas and the destiny of women through history; it is always, without exception, more or less equally attributable to any social or cultural moment or time period. In such a context, the artistic creation must bring new values, suggest new interpretations of the world – and when it on occasion deals with the idea of destruction and decomposition / or devastation of that which is not good – it must carry in itself a dimension of vital creation that provides a different view of the world. Anita Kontrec sometimes consciously treads on the ruins of existing worlds, always, however, showing new paths and emotional-spiritual patterns that make her art so profoundly humane and healing.

1 Koščević, Želimir: "Fluxus: rujan 1962. – studeni 1999.", in the catalogue of the exhibition "Fluxus – donacija Francesca Conza", MSU, Zagreb, 1999; 13

2 The following artists participated at the exhibition with their works that were designed specially for the project: Petar Barišić, Vladimir Gudac and Ivan Kožarić from Zagreb and Gunter Demnig, Tina Haase, Regina Schumann and Robert Pilsdorf from Cologne.

KRUŽNI TOK

KREISVERKEHR / ROUNDABOUT

1 OBLICI SJEĆANJA

FORMEN DER ERINNERUNG / SHAPES OF MEMORY

Ne smije postojati razlika između umjetnosti (takozvane) i življenja. To mora biti identičan organski proces koji prolazi kroz metabolizam duše i tijela. Kroz sav prostor i vrijeme koje je bilo i koje jest. Hoću da umjetnost i život budu beskonačna alkemija, pulsirajući organizam, jedinstven i neponovljiv u svakoj jedinki - u svakom živom i neživom biću ili stvari jer sve sadrži u sebi čestice jednog te istog kozmosa.

Anita Kontrec, Zrcalni rukopisi – moj umjetnički manifest, 1982.

"Zrcalni rukopisi – moj umjetnički manifest", 1982.
papir, filomaster; 21×29 cm

"Mirror manuscript –
My Artistic Credo", 1982
paper, felt pen; 21×29 cm

מישר לא יסודו שרטוטו - היל-היל
ריפודת עלי, כוונתו י' ג'ונס
שטיינלך ספרטן פון דיק

לעומתנו י' אנטולו של ז'וֹל
נשׂור הנשׂור;

Es sollte keinen Unterschied zwischen der (so genannten) Kunst und dem Leben selbst geben. Das sollte ein identischer organischer Prozess sein, der den ganzen Metabolismus des Körpers und der Seele durchströmt. Ich möchte, dass die Kunst und das Leben eine endlose Alchemie, ein pulsierender Organismus werden - einmalig und unwiederholbar in jedem einzelnen lebendigen und unlebendigen Wesen, denn alles, was es gibt, beinhaltet die Partikel ein und desselben Kosmos.

Anita Kontrec, Spiegelmanuskripte (mein Kunstdokument), 1982

There should be no difference between (so called) art and life. This should be the identical organic process impregnating the metabolism of the soul and the body, as well as the whole space and time which has been so far and which still is. I want art and life to be an endless alchemy, a pulsing organism, unique in each single unit - in each living/organic and each un-organic being or thing because we are all made of the same particles of one and the same cosmos.

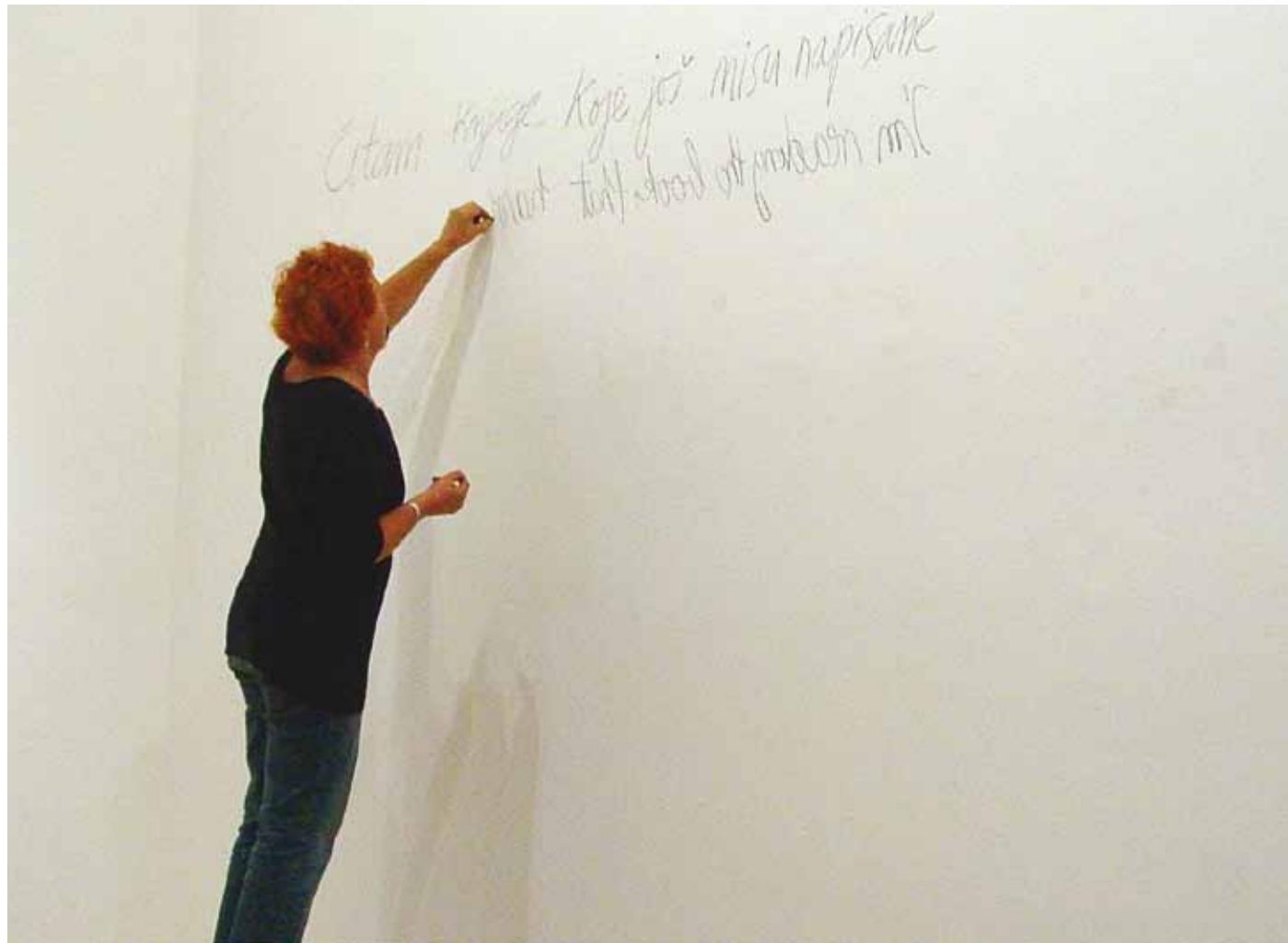
Anita Kontrec, Mirror Manuscript - My Artistic Credo, 1982

"Zrcalni rukopisi", 1982.
paper, felt pen; 21x29 cm
"Mirror Manuscripts", 1982
paper, felt pen; 21x29 cm

is torzili estetikalan - elég jól
teljesen ennek jól az, melyben megjelöl, mely
- vizsgában i visszatérítés előtt ismerje fel
színeit, időben tükrözze a mintát az
előtérben: amikor, miután megtörte, felül
figyel i széles szemmel a művészeti
i gyakorlat minden rész i meghatározó alk
műveket megjelenít - ekkor i visszatér - visszatér
ezekkel a kölcsönös összefüggéssel; visszafigyel
mindeket, amit a művet i
szabad otthon vitték
működési formájára, figyelem gyorsan maradj meleg. A
művet eladj i - melyhez gyakorlatilag nincs független
i törzsfelületen, melyet a művészeti
szemmel látva i minden előzetesleg ismerje fel

Pismo je za A. K. sredstvo poimanja i
isčitavanja svijeta, smisao i slikovna forma,
materijalni označitelj i magijski znak. U
radu Kontrecove slova prolaze različite
značenjske razine i sukladno tome obradu
u različitim materijalima kao što su papir,
gips, glina, kamen, bronca, zlato, poliester.
U njima se prožimaju materijalna
prisutnost i nematerijalno značenje.
Njezine Schrift-Bilder (pismovne slike) su
palimpsesti koji predstavljaju simultanost i
višeslojnost govora, pisma i komunikacije.

Peter Lodermeier, iz predgovora kataloga
Recall Atlantis, 2006.

"Čitam knjige koje još
nisu napisane"
Recall Atlantis, Galerija
Karas, Zagreb, 2006.

"I am reading the books which
have not yet been written"
Recall Atlantis, Karas Gallery,
Zagreb, 2006

Schrift ist für sie Mittel der Weltaneignung und -ausdeutung, Sinn und bildhafte Form, materieller Signifikant und magisches Zeichen. In Kontrec' Werk durchlaufen die Buchstaben verschiedene Bedeutungsebenen und, damit verbunden, unterschiedliche Materialisationen wie etwa Papier, Gips, Ton, Stein, Bronze, Gold und Kunstharsz. In ihnen verdichten sich materielle Präsenz und immaterielle Bedeutung. Kontrec' Schrift-Bilder sind *Palimpseste*, welche die Simultaneität und Vielschichtigkeit von Sprache / Schrift / Kommunikation darstellen.

Peter Lodermeier, Vorwort zu Katalog *Recall Atlantis*, 2006

To her, writing is a means for understanding and interpreting the world, as well as a medium that has meaning, a pictorial quality, material and magic significance. Letters and ideograms express different layers of meaning which are manifested in paper, plaster, clay, stone, bronze, gold, and synthetic resin. These media have both material presence and immaterial meaning. Kontrec's pictures with writing /Schriftbilder/ are layered images – *palimpsests* which display the simultaneity and multiple facets of language, writing and communication

Peter Lodermeier, preface to the catalogue
Recall Atlantis, 2006.

"Text, Kontext, Kontrec", 2006.
transparentni papir,
promjenjive dimenzije

"Text, Kontext, Kontrec", 2006
transparent paper, variable
dimensions

Text
Text
Text
Text
Text
Text
Text
Text

"Spiralna riječ", 1986.
papir, ogledalo; ca. 200×150 cm
izložba *Oblici sjećanja*, Galerija DDT, Zagreb, 1986.
"Spiral Word", 1986.
paper, mirror; ca. 200×150 cm
Shapes of Memory, Gallery DDT, Zagreb, 1986

"Drvo života", 1986.
kombinirana tehnika; ca 200×150×60 cm
instalacija u Galeriji DDT, Zagreb
"Tree of Life", 1986
mixed media; ca. 200×150×60 cm
installation in DDT Gallery, Zagreb

"Autoportret", 1976.

fotokopija, tempera; 21×29 cm

"Self-portrait", 1976

photo copy, tempera; 21×29 cm

Premda joj je u dosadašnjem djelovanju riječ bila ispred primijenjene forme, Anita je spontano došla do trenutka u kojem se riječi pretvaraju u oblike. Naime, ispisujući najprije bilješke u kojima je preko izvanjskog svijeta događaja upoznavala vlastitu prirodu, ponajprije svoj "ženski jezik" u složenoj cjelini koja uključuje klasična pitanja i odgovore o fizičkom i metafizičkom mjestu vlastitog življenja, došla je do ruba koji je zahtijevao da se riječ, teka, knjiga, prenesu na sliku i pretope u oblik.

Neda Miranda Blažević

Neda M. Blažević, Andelko Hundić, Anita Kontrec
Otvaranje izložbe *Oblici sjećanja*, Galerija DDT, Zagreb 1986.
Opening of the exhibition *Shapes of Memory*, Gallery DDT, Zagreb, 1986

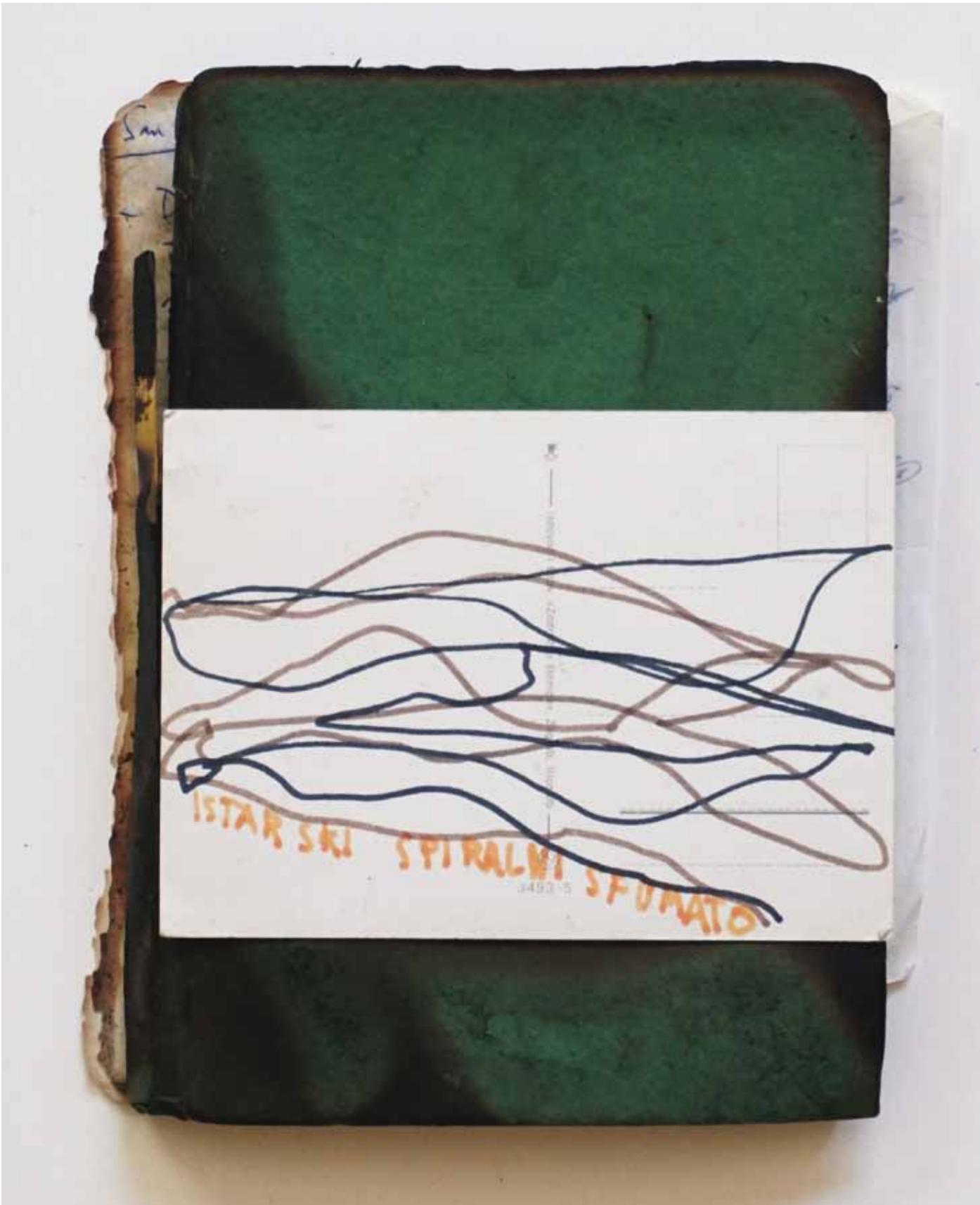
Obgleich in Anitas bisherigem Wirken das Wort noch vor der angewandten Form existierte, kam sie spontan zu dem Punkt, an dem sich das Wort in die Form verwandelte.

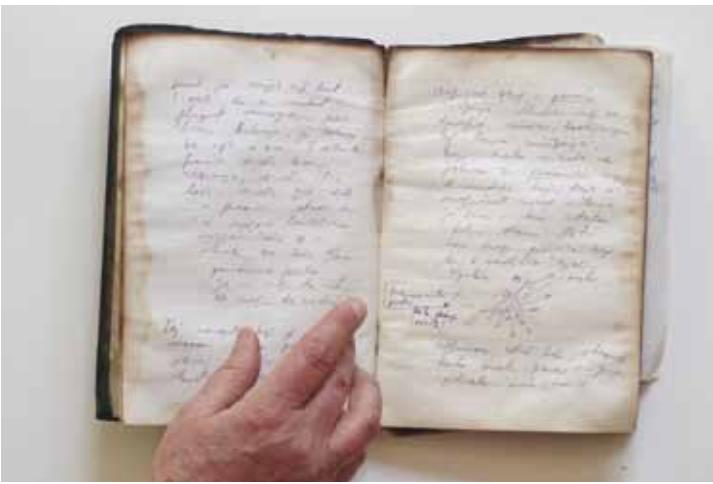
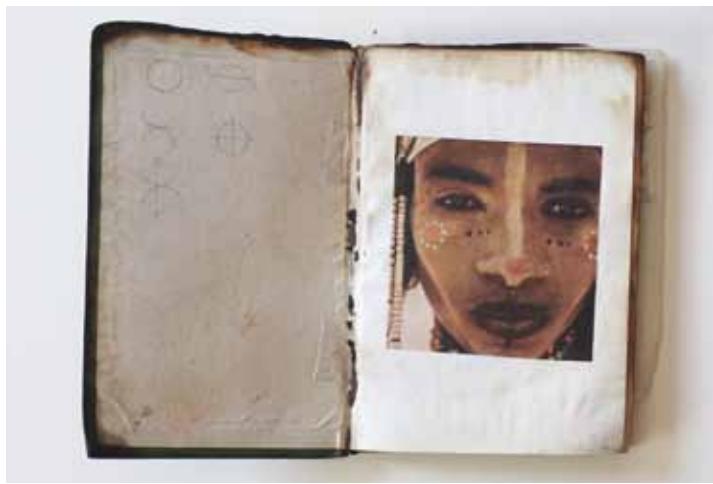
Indem sie zunächst ihre Notizen aufschreibt, wird sie sich mit Hilfe der Außenwelt ihrer eigenen Natur gewahr – in erster Linie ihrer "language féminine". In einer komplexen Einheit, die klassische Fragen und Antworten zu dem materiellen und metaphysischen Platz ihres eigenen Lebens enthält, gelangt sie schließlich zu dem Moment, der den Anspruch stellte, das Wort, das Heft, das Buch in ein Bild zu übertragen und in eine Form verschmelzen zu lassen.

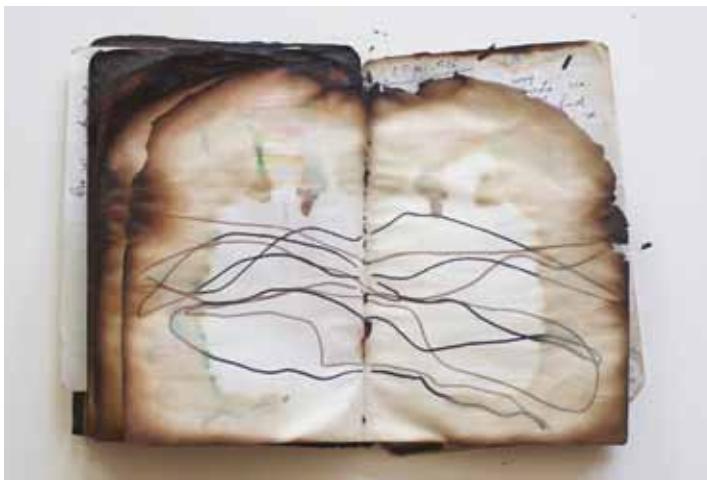
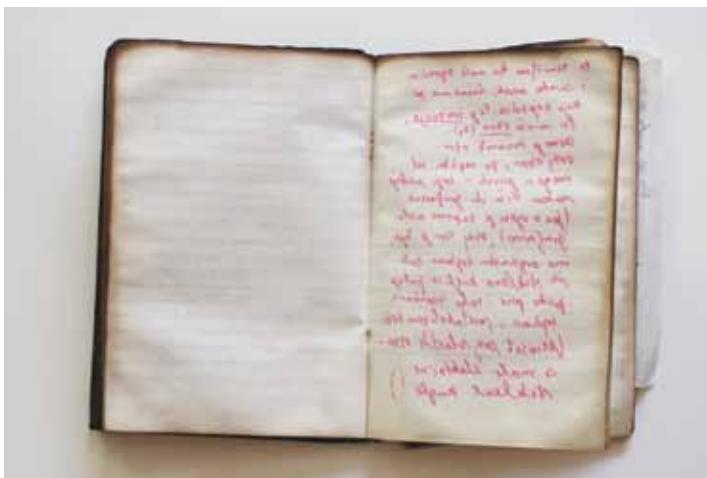
Neda Miranda Blažević

Though in Anita's previous activities words preceded any applied form, she has spontaneously reached the point where the word trans-forms into a (new) substance. Namely, her notes in which she was describing the phenomenal world have led her to a knowledge of her own inner self, primarily of her "language féminin" in a complex whole including the classical questions and answers on the physical and metaphysical position of her own life. This process has led her to the point where the word, the notebook, the book had to be transposed into images/pictures and shapes/forms.

Neda Miranda Blažević

"Tekica – Istarski spiralni sfumato", 1980.
kombinirana tehniku; 15x20 cm

"Notebook – Istrian Spiral Sfumato", 1980
mixed media; 15x20 cm

Zato ti šaljem malu
Zrcalnu sliku moje duše
Koja se ipak ne da i ne da i ne da
Ugurati u sivo i u pijesak.

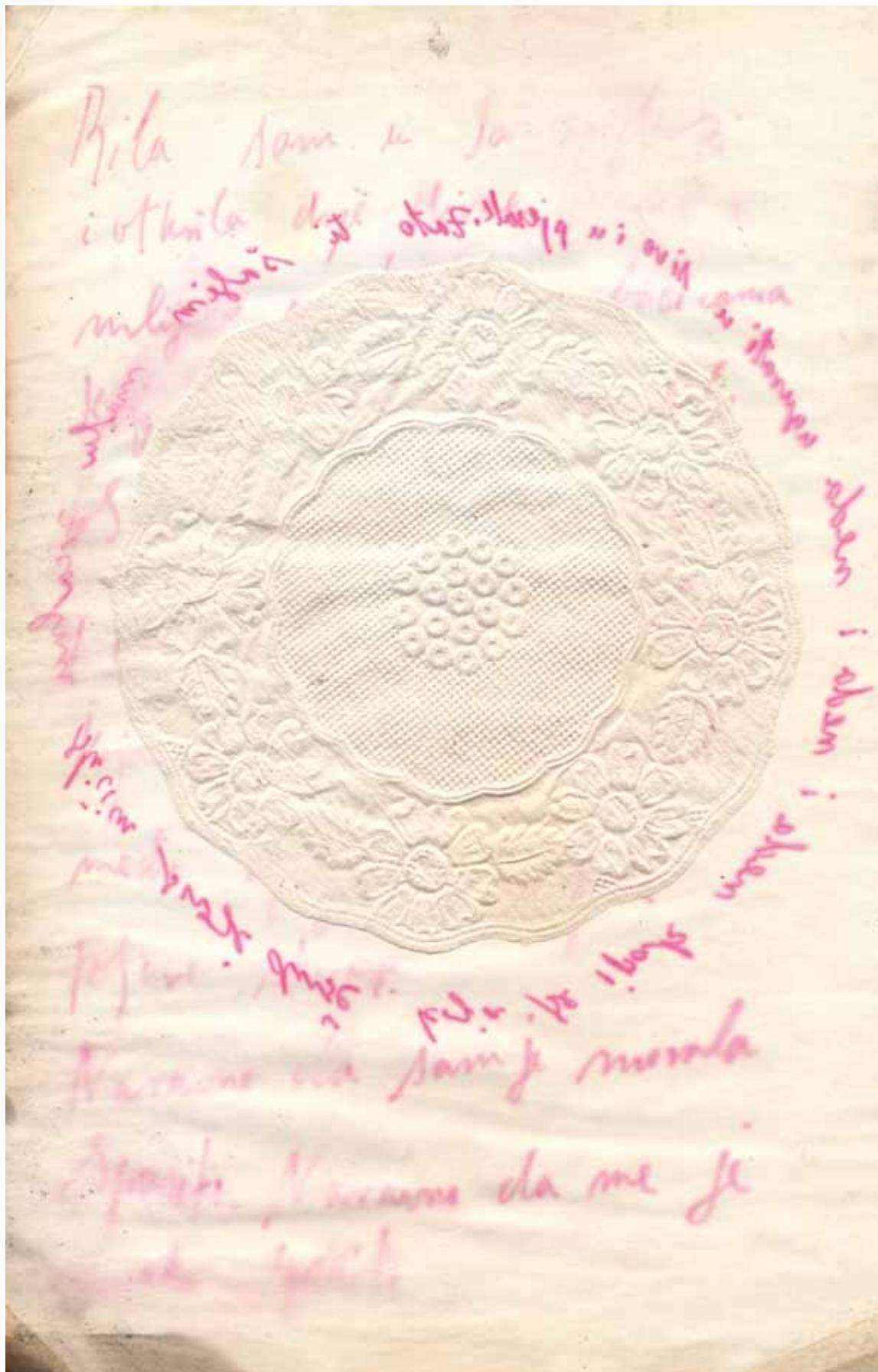
Bila sam u samoposluzi i otkrila dvije divne stvari:
Mlijeko u staklenim bočicama
Koje još uvijek nije izgubilo svoj himen od vrhnja.
I ove male bijele salvete, koje su slučajno dolutale
među oguljene, ustajale i prljave stvari.
Naravno da sam ih morala spasiti
Naravno da sam ih morala spasiti

deshalb schicke ich dir
ein kleines Spiegelbild meiner Seele
die lässt es nicht zu
die lässt es doch nicht zu
dass sie in das Graue und in den Sand geschoben wird.

Ich war im Supermarkt
und habe zwei wunderschöne Sachen entdeckt:
die Milch in Glasflaschen,
die ihr Hymen aus Rahm
noch nicht verloren hat.
Und diese kleinen weissen Servietten,
die sich zufällig zwischen
den schäbigen und schmudeligen Sachen verirrt haben.
Natürlich, dass ich sie retten musste
Natürlich, dass ich sie retten musste

That is why I am sending you
a little mirror image of my soul
which does not does not does not allow
to be pushed into the grey, into the sand

Today I was in the self service
and have discovered two wonderful things:
Milk in glass bottles
which still has not lost its hymen of cream
And these little white napkins, which somehow came here
among shabby, stale, dirty things.
Of course I had to save it.
Of course I had to save it.

"Bijela salveta – Oda nedužnosti mlijeka", 1980.
papirna salveta, flomaster;
ca. 15×20 cm

"White Napkin – Ode to the
Innocence of Milk", 1980
paper napkin, felt pen;
ca. 15×20 cm

"Trag svjetlosti", 2016.
poliester, pigmenti, neon; v. 240 cm

"Trace of Light", 2016
synthetic resin, pigments, neon; h. 240 cm

"Kule Babilonske", 2016.
kombinirana tehnika; 240x30x30 cm

"Towers of Babel", 2016
mixed media; 240x30x30 cm

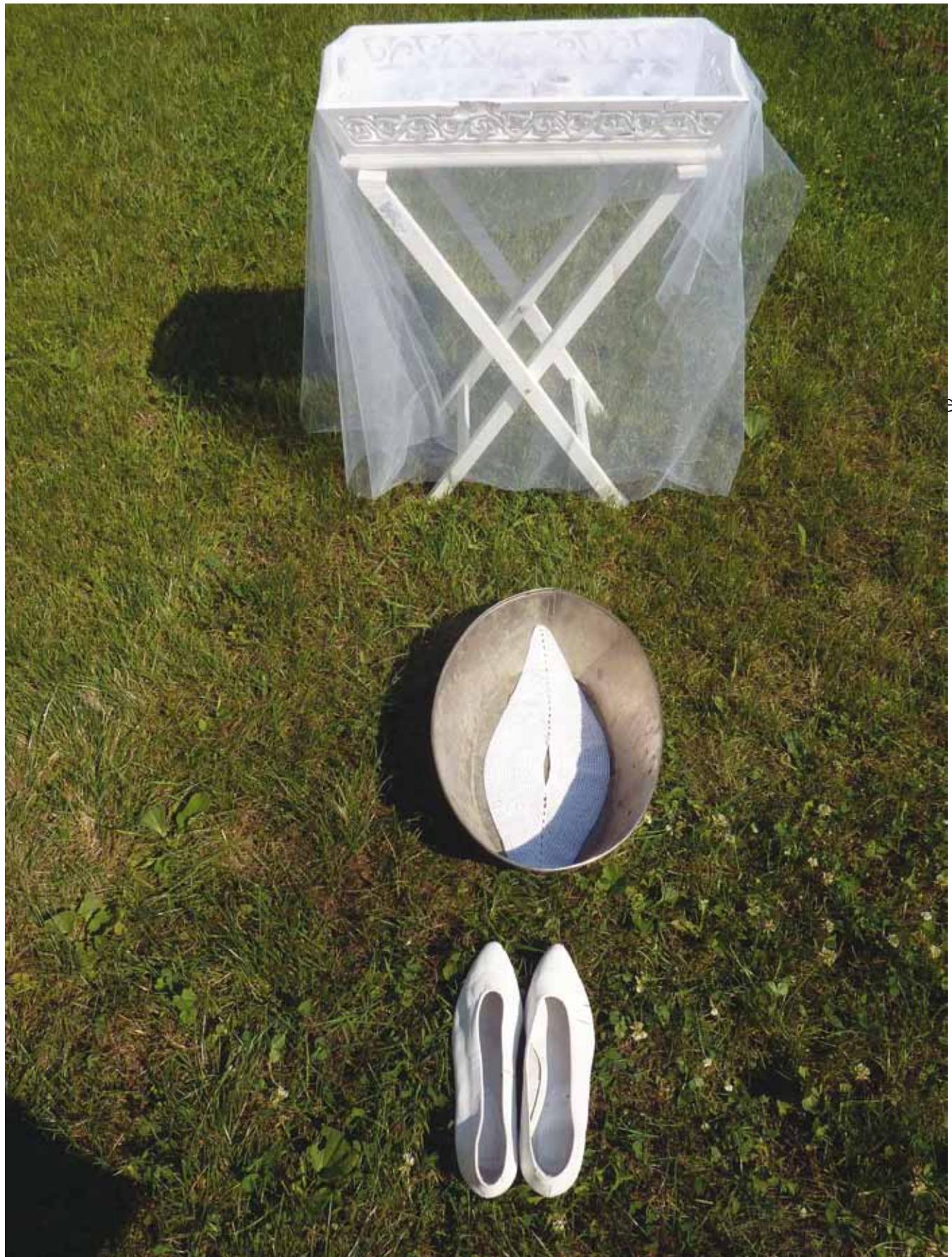

"Ružina djeca", 2010.
instalacija; kombinirana tehnika; promjenjive dimenzije
Atelijer Meštrović, Zagreb

"Ruža's Children", 2010
installation: mixed media; variable dimensions
Atelijer Meštrović, Zagreb

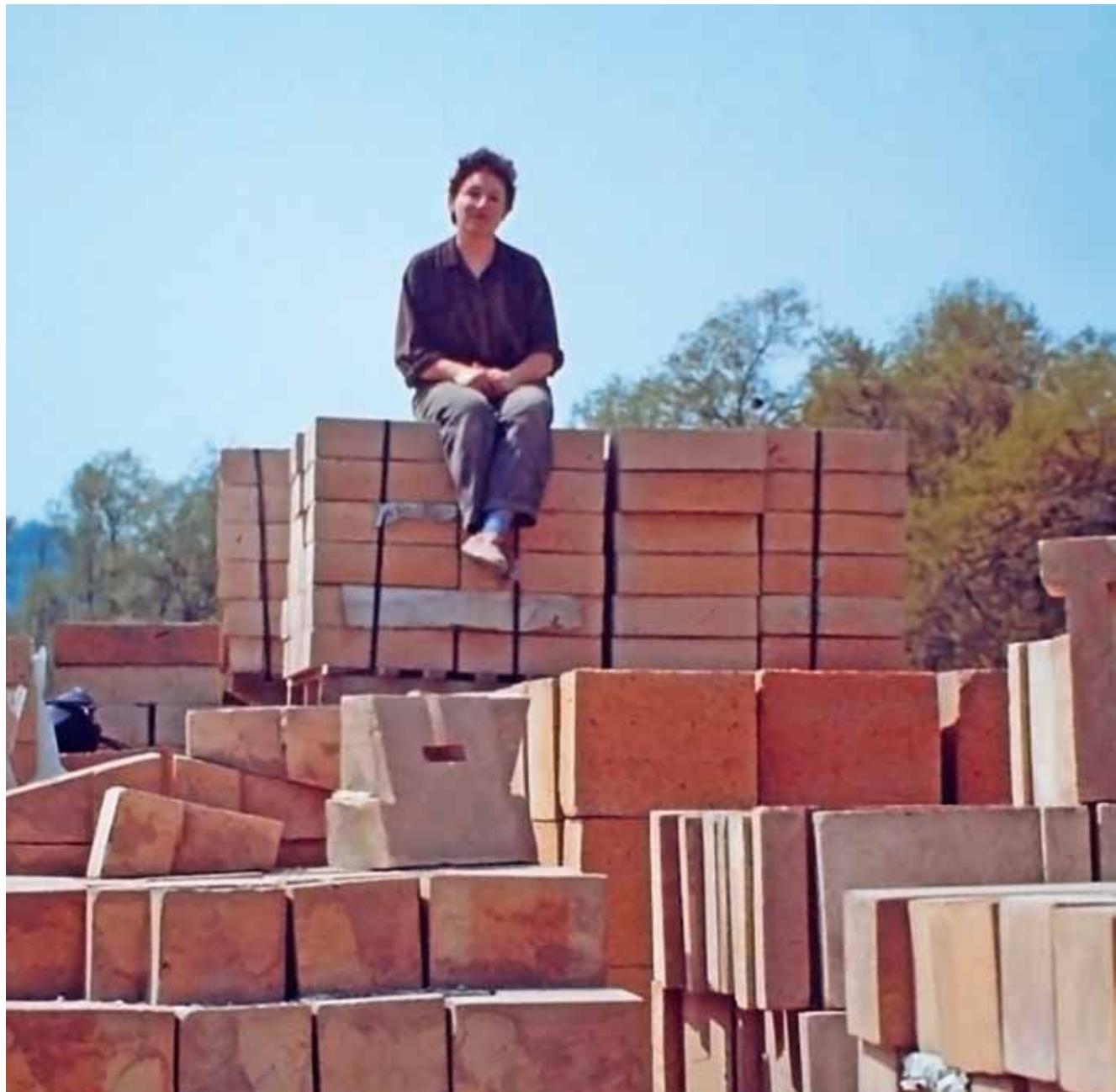
2 GRADOVI I SNOVI

STÄDTE UND TRÄUME / CITIES AND DREAMS

To gradovi pričaju o nama
Male lične stvari
Tvoj cacao, tvoj café
Tvoje linije koje izvlačiš
Tvoje kretnje
Tvoji zamasi
I koža ti se, kažeš, promijenila
Mekša je, ali sladja
I kosa ti drugačije pada, sestro
To se ne da nikako usporediti
Jer ne možeš uspoređivati nešto
S nečim čega nema

Anita Kontrec, fragment pjesme "Taktika parfema", 1982.

Skladište tvornice "Zagorka" u Bedekovčini, moj "atelje" tijekom 80-ih godina

The Zagorka brick factory, Bedekovčina near Zagreb, my "studio" during the '80s

Gradina I, Gradina II, 1989.
šamotna glina; 40x20x20 cm;

Fortress I, Fortress II, 1989
fire clay: 40×20×20 cm

"Zigurat", 1989.
šamotna glina; 240×40×40 cm

"Zigurat", 1989
fire clay; 240×40×40 cm

U razizemlju Vijećnice grada Kôlna "Spanischer Bau", nasuprot povijesne kelnske Gradske Vijećnice, čini se da je u hodu zaustavljena povorka crnih spodoba. To su figure ljudi u prirodnoj veličini rasporedene u prostoru u parovima i pojedinačno, a većinom su to likovi žena i djece.

Pognute glave iskazuju rezignaciju, prestravljenost, nepoimanje. Njihova tijela doimaju se zakočeno, ali iz njih ne zrači beznađe već reducirani govor forme odiše dostojaњstvom. Načinjene su od papier-mâchéa i monokromno su obojene crnom bojom. Hrvatska umjetnica Anita Kontrec načinila je ovu povorku napačenih izbjeglica upravo za ovu izložbu u Kôlnu i njome želi skrenuti pozornost na bezumni rat u Jugoslaviji. U tom ratu, koji ponajviše pogoda one koji su ga najmanje htjeli, nisu stradale samo tisuće i tisuće ljudi već je, zbog višestoljetnih predrasuda, ciljano uništavano i niz značajnih umjetničkih djela. Anita Kontrec je na vrlo snažan umjetnički način prikazala tu katastrofu nijemim figurama u njihovoј tamnoj monolitnoj strogosti, njihovoј crnoj žalosti, njihovim govorom tijela. Namjerno ih je ostavila bez naznake individualnih crta lica jer oni simboliziraju sve stradalnike rata i u drugim dijelovima svijeta.

Po načinu oblikovanja te vrlo plastično prikazane žrtve rata podsjećaju na sliku "Oproštaj" Augusta Mackea koja se nalazi u Muzeju *Ludwig* u Kôlnu. August Macke sliku je

Zemlja – Rat – Pepeo

Dr. Gerhard Kolberg, viši kustos za skulpturu, Museum Ludwig, Köln

započeo 1914. godine, ali je nije uspio završiti jer je i sam poginuo u ratu. I na njegovoj slici tamne, ukočene figure izražavaju slutnju smrti, pri čemu je Macke osobitu pozornost posvetio prikazu djeće prestravljenosti pred nečim nepojmljivim.

Anita Kontrec žalosnu je povorku ljudi svjesno kombinirala s njenim ranijim skulpturama od cementa koje naziva "Cement-Tirani", a smješteni su uz povorku crnih figura. U formalnom pogledu oni prikazuju gotovo arhaično reducirani govor oblika. Anita Kontrec i ranije se koristila tim jezikom u oblikovanju arhetipskih ženskih likova, pretlijepovijesnih idola plodnosti.

No bez obzira na stupanj apstrakcije, njezine sive cementne skulpture, uz sav potencijal mogućih asocijacija, zadržavaju i visoki stupanj bliskosti sa životom. Anita Kontrec zna kako se velike dimenzije mogu prenijeti na manje forme, ili – drugim riječima: postići da skulpture manjih dimenzija djeluju monumentalno.

U razdoblju od 1988. do 1989. godine Anita Kontrec radila je na ciklusu skulptura "Gradine" služeći se pri tome kubističko-geometrijskom apstrakcijom, ali ne u matematički egzaktnom, već u životnom, asimetričnom tretmanu forme. Neposredno nakon toga nastao je ciklus skulptura "Krajolici" koji su reducirani do srži i djeluju kao da su okamenjeni. Unatoč tome oni izražavaju gotovo bajkovite žive organske forme koje istodobno zrače nekom praiskonskom bliskošću s prirodom. Njezinu slijedeći ciklus (nastao 1991. godine) nazvala je "Nježna geometrija" i u tim je radovima dalje razvijala sve navedene aspekte svoje skulpture.

Anita Kontrec svoje mjesto vidi u kontekstu tradicije hrvatskog kiparstva koje u našem području nije dovoljno poznato, ali koje bi, upravo zahvaljujući njenom radu na skulpturi, moglo izazvati veće zanimanje.

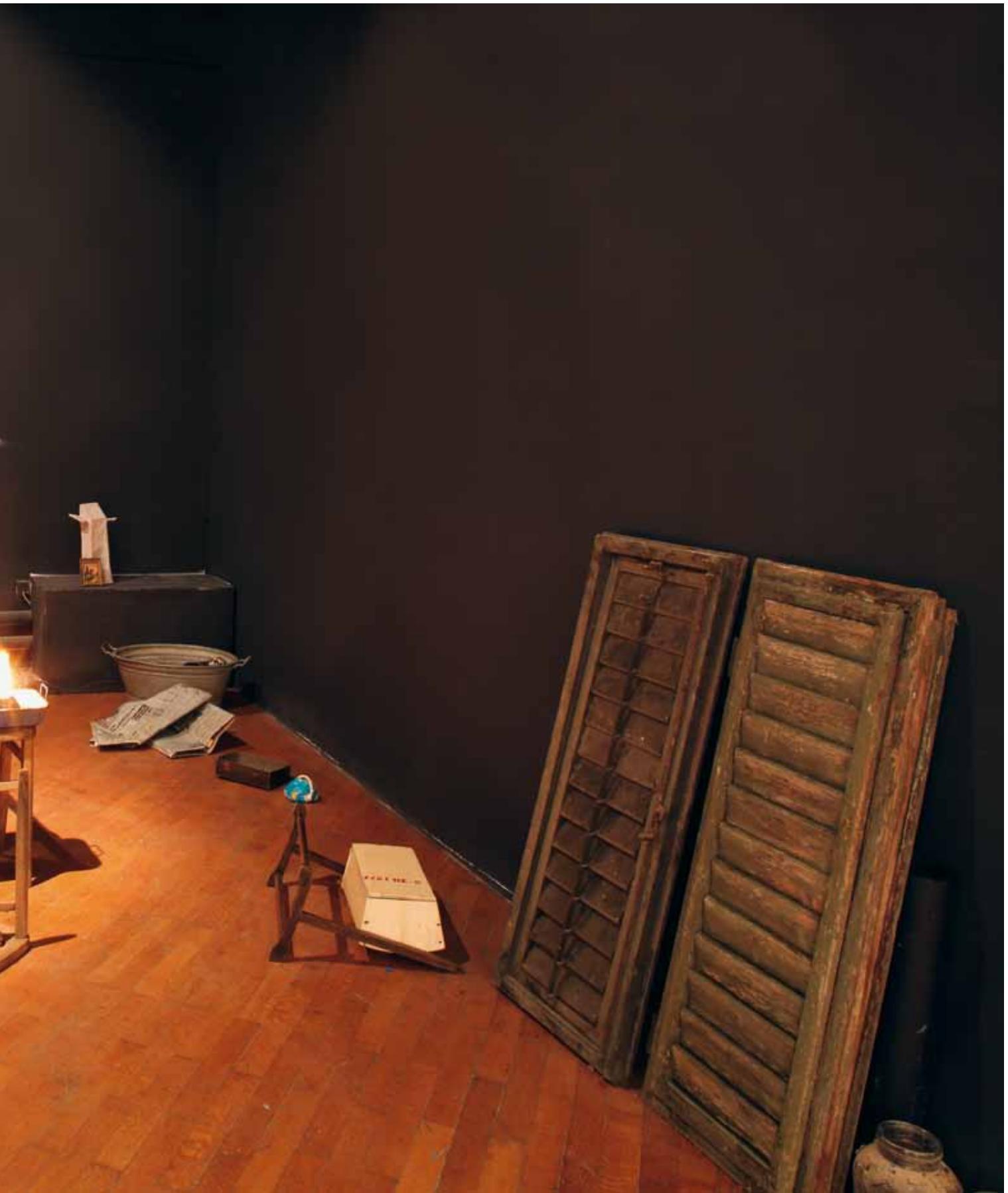
(Govor prilikom otvaranja izložbe "Erde-Krieg-Asche" (Zemlja-Rat-Pepeo) u Vijećnici grada Kôlna, siječanj 1992. godine)

"Prijeđaz preko granice -
izgubljeni dom", 2016.
instalacija, kombinirana
tehnika; varijabilne dimenzije

"Passing over the Border -
A Lost Home", 2016
installation: mixed media;
variable dimensions

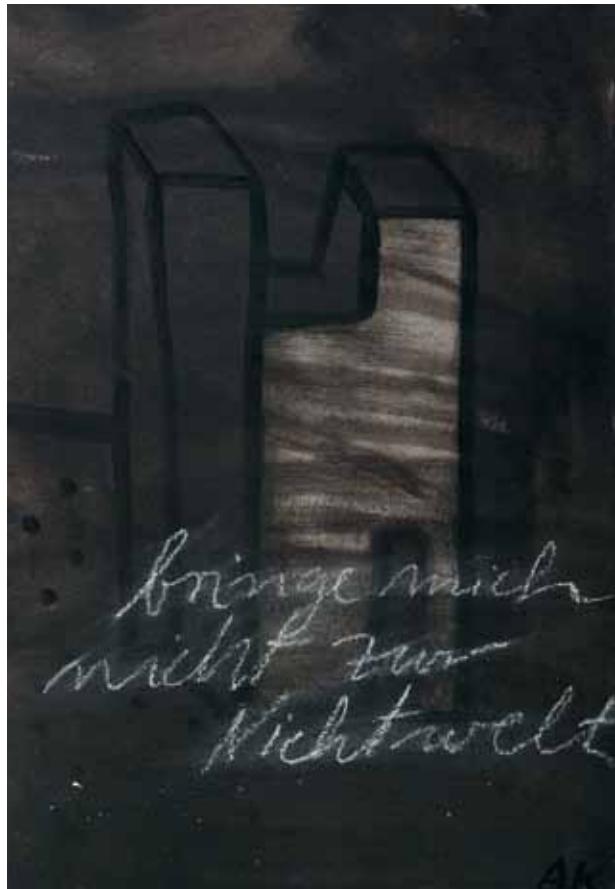
"Grenz - über - Gänger", 2013.
instalacija / detalj;
varijabilne dimenzije

"Grenz - über - Gänger", 2013
installation / detail;
variable dimensions

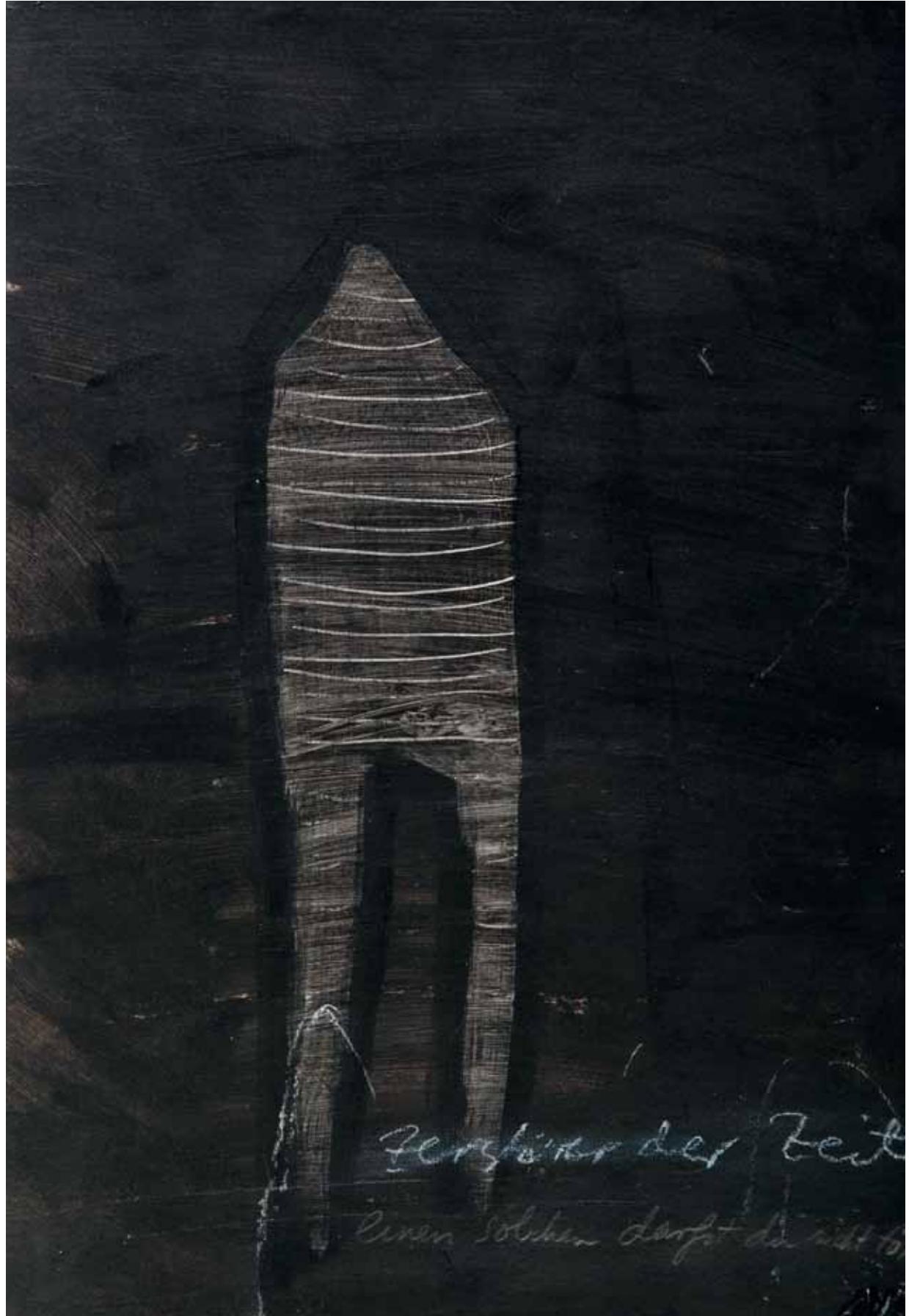

"Onkraj - Jenseits" I-V, 2013.
karton, akril, kreda; 70x50 cm

"Beyond - Jenseits" I-V, 2013
cardboard, acryl, chalk;
70x50 cm

"Zestörer der Zeit", 2013.
karton, akril, kreda; 70x50 cm
"Destroyer of Time", 2013
cardboard, acryl, chalk;
70x50 cm

Zerstörte Zeit
einen solchen darf's nicht

Moje putovanje u Byblos započelo je u vlaku na relaciji Zagreb - Bedekovčina, na putu za tvornicu opeke "Zagorka" u kojoj sam, poput još nekoliko umjetnica i umjetnika iz Zagreba, imala priliku raditi svoje skulpture. Ta je tvornica izgrađena prije više od 100 godina i u to je vrijeme bila jedna od najznačajnijih tvornica te vrste na prostoru Srednje Europe. Od tog se vremena u tvornici nije mnogo toga promijenilo. Tehnologija je uglavnom ostala ista: neobična mješavina industrijskog i manufakturnog načina proizvodnje - a s njome i ljudi - način na koji rade, misle, sjede, govore, jedu. Tvornica je sve više tonula u povijest, da bi dosegla točku u kojoj nadilazi svaki pojam o vremenu. Vrijeme se tamo raspolovilo. Vanjski je svijet u međuvremenu zahvatila luđačka akceleracija vremena.

Skladište tvornice uvijek me ponovno zbumjivalo i inspiriralo - kao nešto između arheološkog nalazišta i suvremene umjetničke instalacije kolektivno anonimnog umjetnika/graditelja. U tom skladištu, u toj simultanosti vremena i svjetova, i prije svega - bogatstvu formi - maštala sam o Byblosu, prema predaji najstarijem gradu na Mediteranu koji je izgradio sam bog Kronos. U halama u kojima sam radila nalaze se police s pečatima na kojima su otisnuti brojevi i slova - poput fragmenata šifriranih poruka iz svijeta koji treba dešifrirati, koji je tu, ali kojega ipak više nema.

Anita Kontrec, predgovor kataloga "Recall Byblos", 1993.

LUDWIG FORUM

für Internationale Kunst

Recall Byblos

Künstler aus Köln
und Zagreb

Petar Barišić
Gunther Demnig
Vladimir Gudac
Tina Haase
Anita Kontrec
Ivan Kožarić
Robert Pindsdorf
Regine Schumann

Idee und Konzept
Anita Kontrec
Robert Pindsdorf

Die Kunst der Mitteilung

25. März – 6. Juni 1993

Für die Förderung der Ausstellung und
des Kataloges danken wir der Stiftung
„Kunst und Kultur“, NRW.

AACHEN

"Kuće sjećanja", 1993.

drvo, gips

Klovićevi dvori, Zagreb; Köln, atelje

"Houses of Memory", 1993

wood, plaster

Klovićevi dvori, Zagreb; studio, Cologne

Detalj retrospektivne
izložbe Kružni tok u
Galeriji Prsten, Zagreb,
2016.

Detail of retrospective
exhibition Kružni tok/
Roundabout in Prsten
Gallery, Zagreb, 2016

"Baustelle Byblos", 1993./2016.
kombinirana tehnika;
promjenjive dimenzije

"Baustelle Byblos", 1993/2016
mixed media; variable dimension

"Kuća Života", 2016.
instalacija, kombinirana
tehnika; promjenjive dimenzije

"House of Life", 2016
installation, mixed media;
variable dimension

"Vrata Sunca", 1993.
bronze; v. 10 cm

"Sun Gate", 1993
bronze; h. 10 cm

"Anita Kontrec zna kako se velike dimenziije mogu prenijeti na manje forme, ili - drugim riječima: postići da skulpture manjih dimenzija djeluju monumentalno."

Dr. Gerhard Kolberg, 1992.

"Anita Kontrec versteht es, größere Dimensionen auf kleinere Skulpturen zu übertragen, oder anders gesagt, auch kleiner dimensionierte, monumental erscheinen zu lassen."

Dr. Gerhard Kolberg, 1992

"Anita Kontrec knows how to transpose big dimensions to smaller forms; in other words: achieve that sculptures of small dimensions appear monumental."

Dr. Gerhard Kolberg, 1992

"Vrata Sunca", 2004.
čelik, pozlata; 240×80×40 cm
Schlosshotel, Lerbach,
Bergisch Gladbach

"Sun Gate", 2004
steel, leaf gold; 240×80×40 cm
Schlosshotel, Lerbach,
Bergisch Gladbach

3

BOJA, ENERGIJA, SVJETLOST – DODIRI SLIKARSTVA I KIPARSTVA

FARBE, ENERGIE, LICHT – BERÜHRUNGSPUNKTE VON MALEREI UND SKULPTUR /
COLOUR, ENERGY, LIGHT – THE TOUCHING POINT OF PAINTING AND SCULPTURE

"Za boju nemam riječi – boja je jača od jezika. Ona je izraz duše, govor emocije i izmiče svakom opisu. U prirodi nema ničega što je bez boje... Zbog toga je boja za mene sinonim za život: životnu energiju i životnu radost."

Anita Kontrec

"Kvadrat I", "Kvadrat II", 2008.
poliester, pigmenti; 100×100×8 cm

"Square I", "Square II", 2008
synthetic resin, pigments; 100×100×8 cm

"Magenta - Orange", 2016.
poliester, pigmenti, neon; 100×240×4 cm

"Magenta - Orange", 2016
synthetic resin, pigments, neon; 100×240×4 cm

"Elementi", 2004/2016.
poliester, pigmenti, neon; 100x700x20 cm

"Elements", 2004/2016
synthetic resin, pigments, neon; 100x700x20 cm

"Vrtnye slike", 2006.
polyester s pigmentima; 3x (100x60x8 cm)

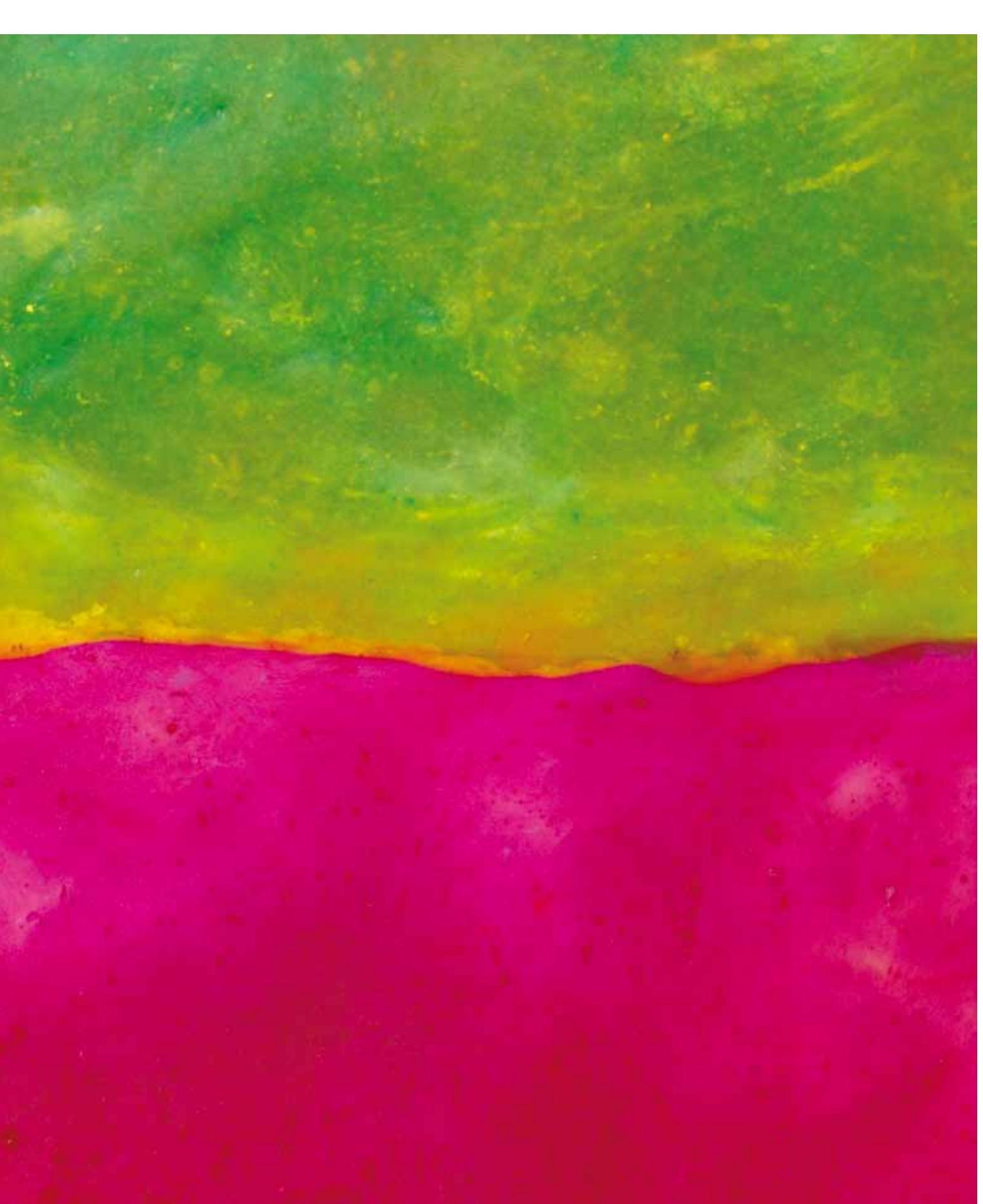
"Garden Pictures", 2006
synthetic resin; 3x (100x60x8 cm)

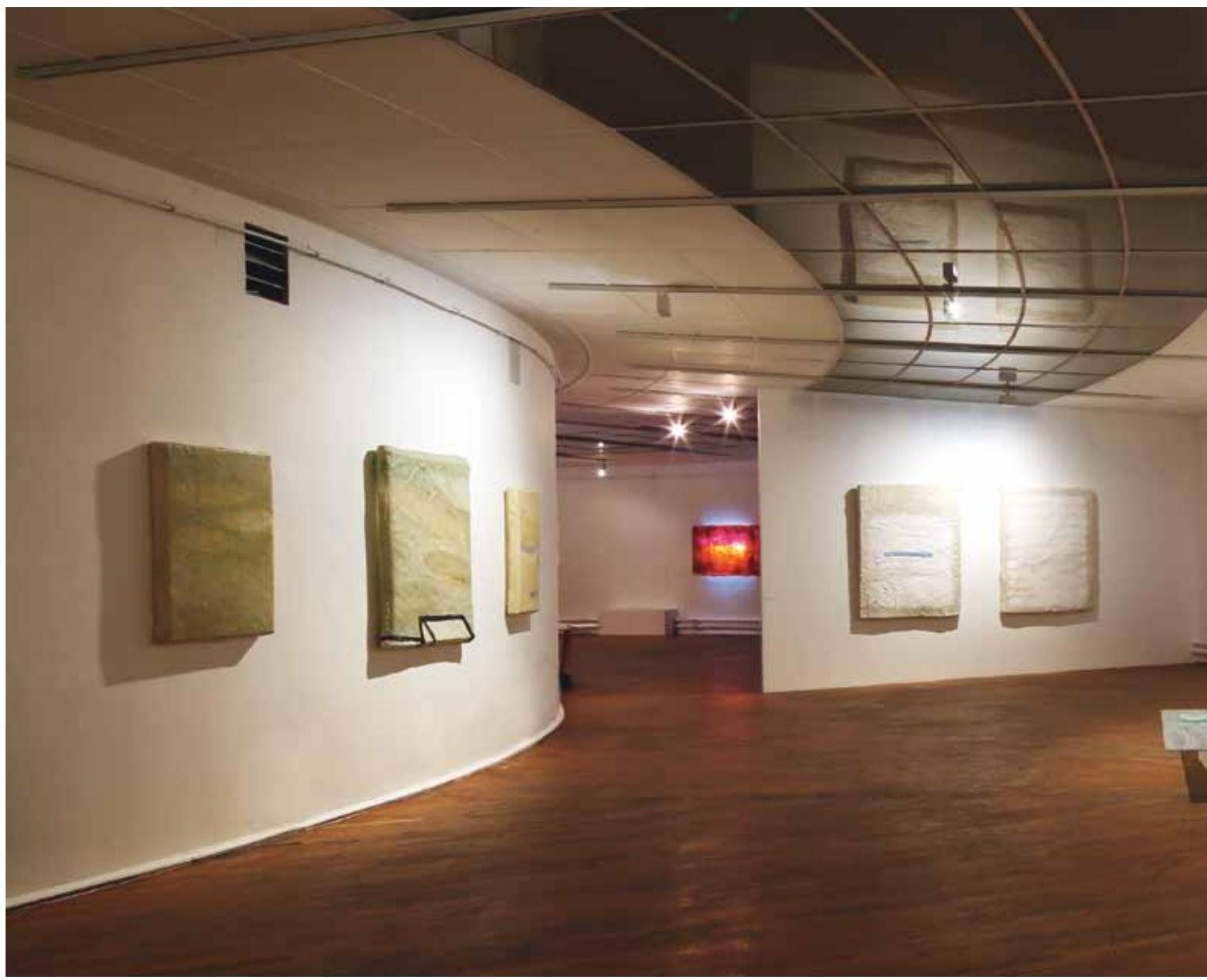
"Rajski vrt - Palmičana", 2012.
polyester s pigmentima; 200x100 cm

"Paradise Garden - Palmičana", 2012
synthetic resin with pigments;
200x100 cm

Detalj retrospektivne izložbe
Kružni tok u Galeriji Prsten,
Zagreb, 2016.

Detail of retrospective exhibition
Kružni tok/Roundabout in Prsten
Gallery, Zagreb, 2016

"Prozori", 2006.
instalacija, poliester s pigmentima;
4x (240x60x8cm), 4x (80x80x8cm)

"Windows", 2006
installation, synthetic resin;
4x (240x60x8cm), 4x (80x80x8cm)

4 KALIGRAFSKI KRAJOLICI

KALLIGRAPHISCHE LANDSCHAFTEN / CALLIGRAPHIC LANDSCAPES

"U proljeće, najljepša je zora. Dok svjetlost mili brežuljcima njihovi su obrisi obojeni bijedim rumenilom i po njima se vuče pramenje grimiznog oblaka.

Ljeti, to su noći. Ne samo za mjesecine, već i za tame kad noću krije snice svjetlucaju, pa i kad kiši, o kako je lijepo!"

...

Sei Shonagon: "Zapisci pod uzglavljem"
(prevela s engleskog Anita Kontrec, SNL, 1987.)

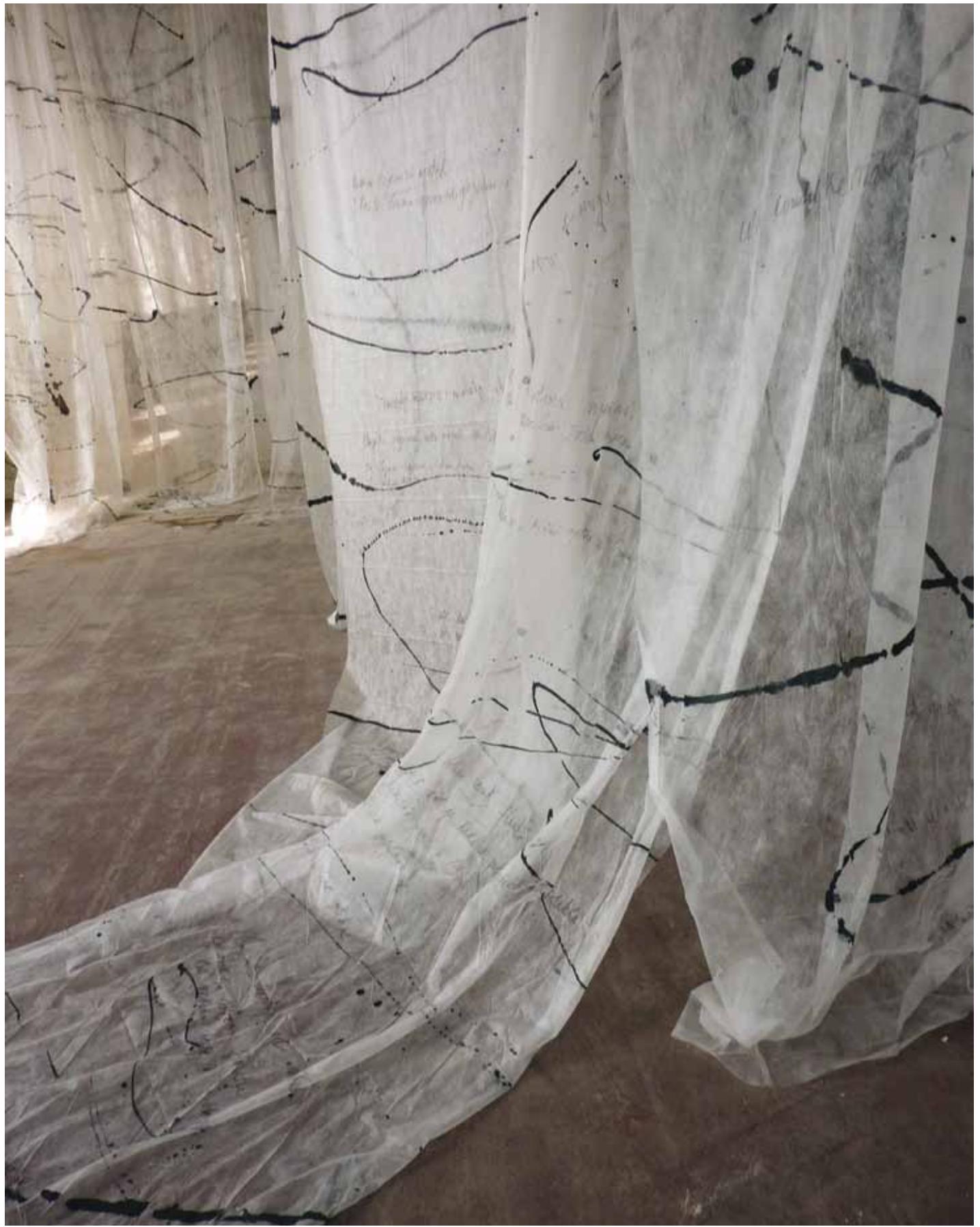
"In spring it is the dawn that is most beautiful. As the light creeps over the hills, their outlines are dyed a faint red and wisps of purplish cloud trail over them.

In summer the nights. Not only when the moon shines, but on dark nights too, as the fireflies flit to and fro, and even when it rains, how beautiful it is!"

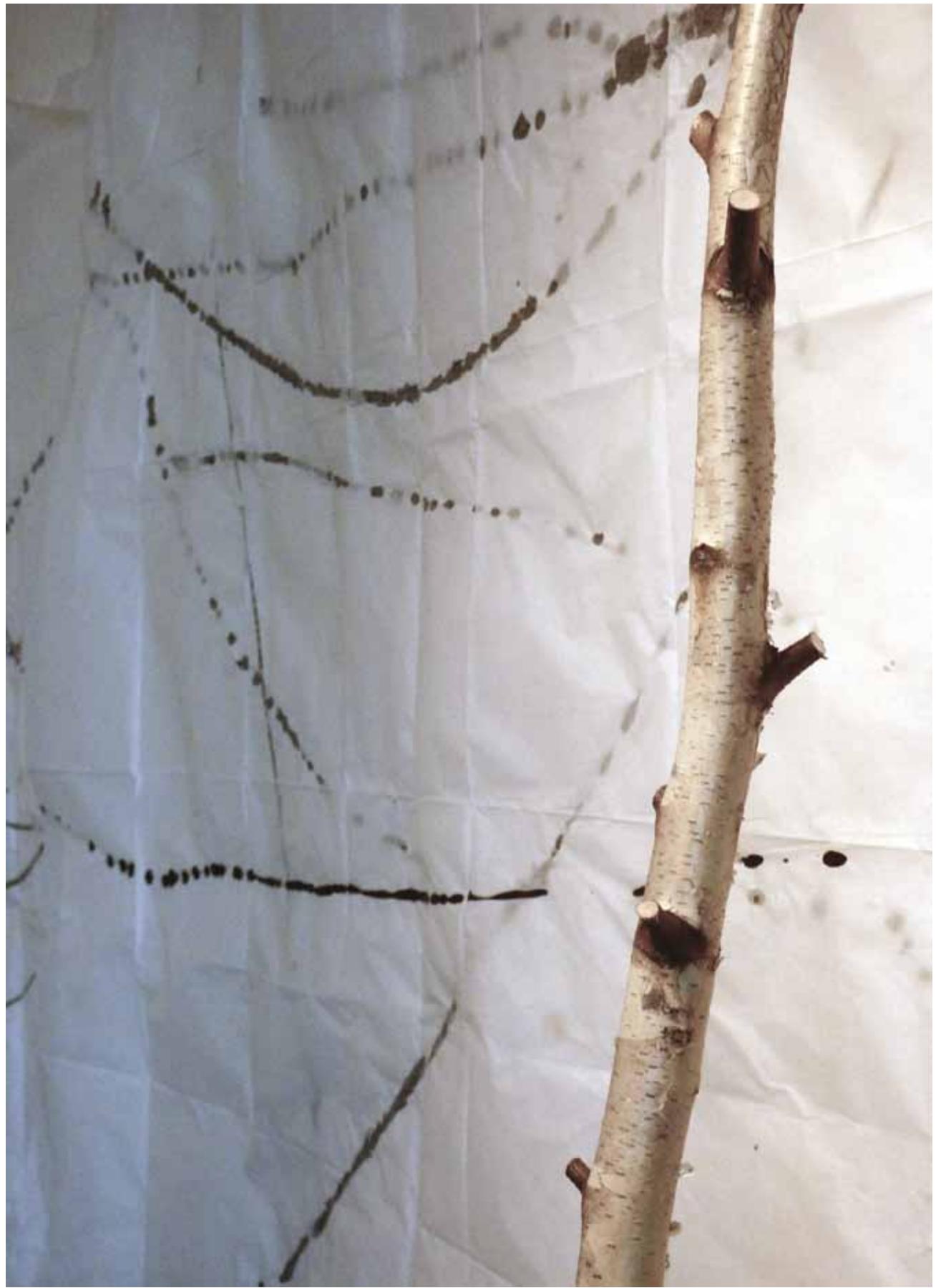
...

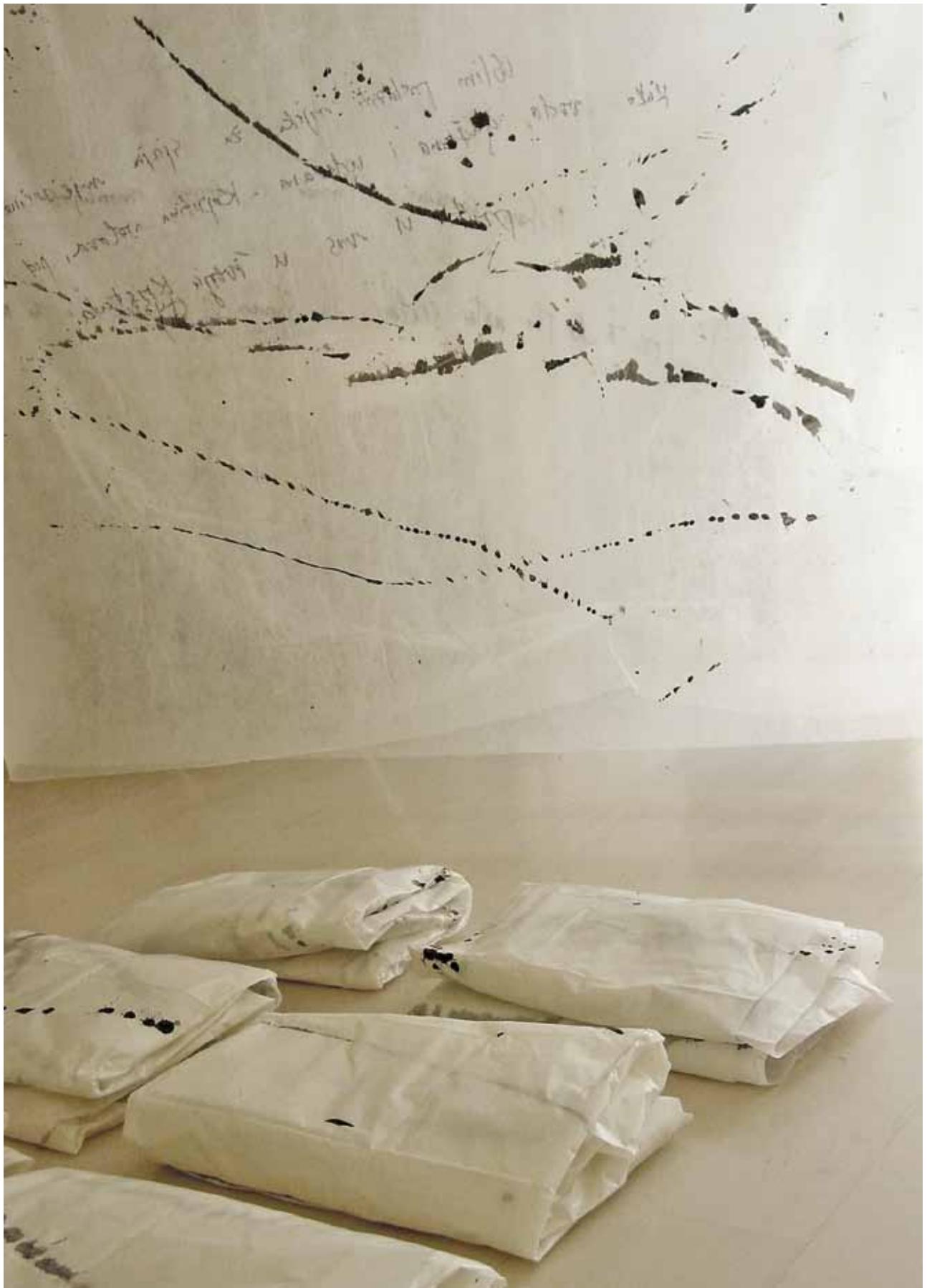
"The Pillow Book of Sei Shonagon", translated and edited by Ivan Morris,
Columbia University Press

Otvaranje retrospektivne izložbe "Kružni tok / Kreisverkehr / Roundabout", Galerija Prsten, Zagreb, 8. 9. 2016.

Nj.E. Thomas E. Schultz, Ivančica Marković, Anita Kontrec, Iva Körbler, Tomislav Buntak, Josip Zanki

Opening of the exhibition "Kružni tok / Kreisverkehr / Roundabout", Prsten Gallery, Zagreb, September 8th, 2016

